

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Cyrlometodějská teologická fakulta

Katedra křesťanské výchovy

Jana Šerá

Sociální pedagogika

Křesťanský letní tábor – Po stopách indiánů

Bakalářský projekt

Vedoucí práce Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová

OLOMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem bakalářský projekt vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci 10. 4. 2012

.....

Jana Šerá

Poděkování

Děkuji paní Mgr. Marcele Fojtíkové Roubalové za odborné vedení bakalářského projektu, za její cenné rady a podněty. Dále děkuji P. Mgr. Karlu Janíčkoví za poskytnutí rozhovoru a v neposlední řadě patří poděkování mé rodině a přátelům za trpělivost a pomoc.

OBSAH

ÚVOD	6
1 TEORETICKÁ ČÁST	7
1.1 VALAŠSKO	7
1.2 FARNOST VALAŠSKÉ KLOBOUKY	8
1.2.1 Obecná charakteristika	8
1.2.2 Možnosti pro farníky.....	9
1.2.3 Akce během roku	10
1.2.4 Tradiční víra na Valašsku.....	10
1.3 CENTRUM PRO RODINU	11
1.3.1 Charakteristika	11
1.3.2 Přehled činností.....	11
1.4 MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK	13
1.4.1 Obecná charakteristika	13
1.4.2 Tělesný vývoj.....	13
1.4.3 Vývoj poznávacích procesů	14
1.4.4 Citový vývoj.....	15
1.4.5 Rodina	15
1.4.6 Proces socializace.....	16
1.5 MLADÝ KŘESŤAN.....	17
1.5.1 Bezmocnost dětí a mladých – ztraceni „bez kompasu“	18
1.5.2 Rodič – Boží obraz v rodině.....	18
1.5.3 Křesťanská rodina	19
1.5.4 Výchova a rodina	20
1.5.5 Možná cesta k získání víry	20
2 PRAKTICKÁ ČÁST	22
2.1 POJEM VOLNÝ ČAS	22
2.2 DŮLEŽITOST TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU.....	22
2.3 KŘESŤANSKÉ PŮSOBENÍ NA TÁBOŘE	23
2.4 MÍSTO TÁBORA.....	23
2.5 FINANČNÍ ZABEZPEČENÍ TÁBORA	24
2.6 VNITŘNÍ ORGANIZACE TÁBORA.....	24

2.7	PŘEHLED VYBRANÝCH ZÁKONŮ A VYHLÁŠEK VZTAHUJÍCÍCH SE K DĚTSKÝM TÁBORŮM.....	25
2.8	TÁBOROVÝ TÝM.....	26
2.9	MOHYKÁNI	26
2.10	DUCHOVNÍ PROGRAM NA TÁBOŘE.....	27
2.11	PROGRAM TÁBORA	30
2.11.1	Pondělí	31
2.11.2	Úterý.....	34
2.11.3	Středa.....	36
2.11.4	Čtvrtek.....	38
2.11.5	Pátek.....	40
2.11.6	Sobota.....	41
2.11.7	Neděle	43
	ZÁVĚR.....	44
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
	SEZNAM PŘÍLOH.....	47

ÚVOD

Za téma svého bakalářského projektu jsem si vybrala křesťanský letní tábor s celotáborovou etapovou hrou – Po stopách Indiánů. Z výběru indiánských kmenů jsem zvolila Mohykány. Cílem projektu je uvést a nastínit základní informace pro pořádání letního tábora. Protože se jedná o tábor křesťanský, za hlavní cíl jsem stanovila prohlubování a předávání křesťanské víry mladým lidem pomocí většího důrazu na duchovní stránku tábora. Prostřednictvím křesťanského působení a ovlivňování tak poukázat na důležitost a význam duchovního programu na letním táboře.

Celý projekt má dvě hlavní části – teoretickou a praktickou. První část je zaměřena především na obecnou charakteristiku oblasti konání tábora a institucí, pod jejíž záštitou je tábor realizován. Následuje popis věkového vymezení dětí a nastínění pohledu na dítě vyrůstající v křesťanské rodině.

Druhá část má pak ryze praktickou formu, kde je popsána důkladná analýza tábora a rozvržení jednotlivých táborových dní. Tuto část otevírá krátký úvod o důležitosti trávení volného času.

Téma bakalářského projektu jsem si vybrala díky dlouholeté angažovanosti a zkušenostem v pořádání letních táborů pro mladší děti. Pro důraz duchovní stránky tábora jsem se zaměřila především na evangelizaci, kdy je povinností nás křesťanů předávat víru mladším generacím a rozvíjet v dětech to, co v nich zapustili jejich rodiče.

Letní tábor je také vhodnou akcí pro výchovné působení. Jak strana vedoucích, tak strana účastníků má během několika společně strávených dní možnost obohatit své dovednosti a schopnosti, v rámci vzájemného soužití, spolupráce a organizace. A pokud se setkáte s pozitivní odezvou vašich svěřenců, je to to největší potěšení, které může přijít.

„Radím vám: konejte dobro kdykoliv můžete, a nečekejte odměnu od světa, ale jedině od Boha.“

Jan Bosco

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 VALAŠSKO

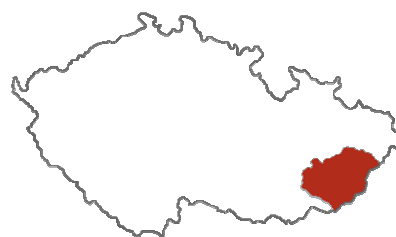
Svrázný kraj s živými lidovými tradicemi jakých je v České republice málo. Takovým krajem je Valašsko. Znamé národopisné soubory rozvíjejí lidové tradice na desítkách lidových slavností a poutích, které nám připomínají půvab dávných zvyků a obyčejů. Díky své pohraniční lokalizaci byl tento kraj v minulosti sužován mnohými nájezdy jiných národů. I přes tuto skutečnost je ale jeho historie bohatá. Za jádro tohoto malebného kraje se považuje okres Vsetín, přičemž města Vsetín, Frenštát a Valašské Meziříčí se pokládají za brány otevírající Valašsko.

Já se však blíže zaměřím na putování krajem Zlínským, do něhož spadá i obec Vlachovice, v jejíž hornatých polohách leží naše táborová chalupa Vaňatka.

Zlínský kraj je oblastí, kde se setkávají tři národopisné celky: Valašsko, Slovácko a Haná. Jinak řečeno - hanácká rozvážnost, slovácký temperament a valašská pracovitost. Tento kraj, rozkládající se mezi pohořími Chřiby, Bílé Karpaty a Beskydy, tvoří dnes jeden správní celek s centrem ve Zlíně. Pohoří Chřiby, Hostýnské vrchy, Vizovické a Vsetínské vrchy, Moravskoslezské Beskydy, Javorníky, Bílé Karpaty a Dolnomoravský a Hornomoravský úval tvoří nejzápadnější výběžek karpatského oblouku – moravské Karpaty. Oběma úvaly pak protéká řeka Morava.¹

Obrázek č. 1: Zlínský kraj²

Obrázek č. 2: Poloha Zlínského kraje v ČR³

¹ MRÁČKOVÁ, Helena – POKLUDA, Zdeněk – RUSZELÁK, Josef. *Putování časem Zlínským krajem*.

² *Dovolená Zlínský kraj* [online]. 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.superchalupy.cz/ubytovani-zlinsky-kraj/>

³ *Generali pojišťovna a.s.* [online]. 2009 - 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.generali.cz/pobocky/zlinsky-kraj>

Díky pozoruhodnému rozmanitému spektru krajinné scenérie, folkloru, historickým i technickým památkám patří Zlínský kraj mezi nejzajímavější kraje v republice. Nabízí tak široké turistické a rekreační možnosti. Na své si přijdou jak milovníci zimních sportů a horolezci, tak rybáři. K letním pobytům lákají zejména horské chaty a břehy vodních nádrží. Krajina má podmínky také pro cykloturistiku a originální zážitek přinese i plavba po Baťově kanálu, dlouhém asi 60km. Tento kraj nabízí také několik lázeňských míst, která jsou hojně využívána k ozdravným pobytům.⁴

Není tedy divu, že hledat chatu pro letní tábor mimo Zlínský kraj by bylo naprosto bezdůvodné. Krása přírody a bezproblémová dostupnost láká nejen turisty, ale tyto možnosti nepřehlédne ani nikdo z tamních valašských obyvatel.

1.2 FARNOST VALAŠSKÉ KLOBOUKY

Děti, které se každoročně hlásí na náš tábor, pocházejí všechny z valaškoklobouckého děkanátu. Převážná část z nich je přímo z farnosti Valašské Klobouky. Stejně tak i místo tábora neleží nikdy mimo hranice děkanátu.

Ze strany farnosti máme pro realizaci tábora význačnou podporu v podobě finančního příspěvku od pana faráře a možnosti zapůjčení farního auta a dalších pomůcek a materiálů.

1.2.1 Obecná charakteristika

Farnost Valašské Klobouky patří pod olomouckou arcidiecézi a spolu s dalšími farnostmi – Nedašov, Brumov, Štítná nad Vláří, Vlachovice, Újezd u Valašských Klobouk, Horní Lhota, Pozlovice, Slavičín, Luhačovice, tvoří Děkanát Valašské Klobouky.

⁴ *Charakteristika kraje* [online]. 22.11.2002 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?chnum=1&nid=3581&doctype=ART&docid=27939>

Obrázek č. 3: Děkanát Valašské Klobouky⁵

Farnost má svůj farní kostel, zasvěcený Povýšení svatého Kříže. Díky nejstarší dochované části kostela, románské věži, se vznik kostela datuje do 13. století.

Obrázek č. 4: exteriér a interiér kostela Povýšení sv. kříže Valašské Klobouky⁶

Správce farnosti je od roku 2000 P. Karel Janíček. Má přátelský vztah k dětem a mládeži a většina akcí ve farnosti, ať už pro mladé nebo starší, funguje na základě jeho silné podpory.

1.2.2 Možnosti pro farníky

Z nabídek služeb, které farnost poskytuje svým farníkům, jsou na prvním místě svátosti. Jedná se o pohřby, svatby, křty, zpovědi. Mezi další služby patří farní knihovna, prodejna knih nebo nejrůznější koncerty pro veřejnost.

⁵ *Arcidiecéze olomoucká* [online]. 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/obsah/dekanat-valasske-klobouky>

⁶ *Historie* [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.faraklobouky.cz/historie-farnosti.htm>

Pro mladé vychází ze strany farnosti podpora letních táborů (v podobě finančního příspěvku), výlety a akce pro ministranty, víkendové akce pro scholy nebo sportovní dny na farní zahradě.

Na nadcházející rok se chystá také velká výstavba nového Pastoračního centra, které by mělo sloužit pro rozvoj různorodých aktivit (mládežnické akce, přednášky pro veřejnost, vyučování náboženství, manželské večery, víkendové pobyty, apod.). S touto výstavbou se dále plánuje budování víceúčelového sportovního hřiště a malé klubovny s horolezeckou stěnou. Toto všechno se pro takto živou farnost stane velkým přínosem.

1.2.3 Akce během roku

Velké množství akcí, které farnost pořádá během roku, běží ve spolupráci s Centrem pro rodinu. Jde především o Farní den, Farní a Křesťanský ples, různé výlety, modlitební setkání nebo poutě. Pro mládež se každý měsíc konají mládežnické mše svaté, dětské mše nebo pravidelná setkávání při modlitbě a četbě Písma Svatého.

1.2.4 Tradiční víra na Valašsku

O oblasti Valašsko se ve světě traduje, že tamní křesťané mají svou víru založenou na tradici. Že jsou povrchními křesťany a počet opravdových účastníků na mších svatých je nepravdivý. Jaká je tedy skutečnost?

Tradiční víra? Ano ta tady převládá. Nedělní, tradiční, naučená. Lidé chodí v neděli do kostela, protože se to tak jednoduše dělá. V jiné dny tuto potřebu nemají. Existuje zde jisté zdravé jádro lidí, které chápe víru tak, jak se chápat má, ale ti tradiční chodí do kostela jen v neděli, protože je to tak dříve naučily jejich babičky. Děti musí být pokřtěny, máme povinnost jít k prvnímu svatému přijímání, k biřmování, musíme chodit do kostela, abychom mohli mít svatbu v kostele. Takto jsme na to zvyklí.

Mnoho lidí tradiční víře spílá a bojuje proti ní, ale kdyby tady tradice nebyla, lidé by do kostela nechodili a kněz by neměl možnost k lidem promlouvat a dále s nimi pracovat. Tradice přitahuje lidi do kostela. Ať už tam jdou za jakýmkoliv účelem, jdou tam. Něco si tam vyslechnou a vytvoří si jakýsi návyk. A povedou k tomu třeba i svoje děti. Proto buďme rádi alespoň za tradici.⁷

⁷ Rozhovor s P. Mgr. Karlem Janíčkem, proveden 2012-02-25.

1.3 CENTRUM PRO RODINU

Letní tábor funguje každý rok pod záštitou Centra pro rodinu ve Valašských Kloboukách. Tím se centrum stalo naším hlavním sponzorem.

1.3.1 Charakteristika

Centrum spadá pod pobočku arcidiecézního Centra pro rodinný život, kterým bylo také zřízeno. O vedení centra se stará paní Mgr. Marie Vaňková. Ze služeb poskytovaných veřejnosti uvádím tyto:

- půjčování knih, CD/DVD s rodinnou a psychologickou tematikou
- zprostředkování poradenství, přednášek, informací
- nabídka materiálů pro snoubenecké přípravy nebo pro manžele
- poradna PPR (Přirozené plánování rodičovství)

Toto centrum funguje převážně pro farnost Valašské Klobouky, ve které vytváří a podporuje aktivity pro rozvoj křesťanské rodiny a na podporu rodinného života. Poskytuje služby pro mladé lidi, manžele, děti i seniory. Jeho poslání zahrnuje především:

- podílení se na přípravě snoubenců na manželství
- přípravu mladých lidí na manželství a rodičovství
- starost o dobré prorodinné klima v děkanátě
- vytváření programů pro úplné i neúplné rodiny
- pomoc manželům zvládat možné krizové situace v manželství
- vytváření programů pro děti, mládež, manžele a rodiny
- zprostředkování poradenské a informační služby
- podpora aktivit a programů pro seniory
- zaměření se na důstojný život od početí až po smrt⁸

1.3.2 Přehled činností

Mezi činnosti Centra pro rodinu patří mnoho aktivit, které se pro veřejnost během roku pořádají. Jako ukázka může sloužit přehled akcí pro rok 2010:

Manželské večery – kurz, který pomáhá manželům upevnit jejich vztah a posílit celoživotní manželství. Manželé se účastní přednášek, sezení a vzájemně si vyměňují zkušenosti a předávají informace.

⁸ *Centrum pro rodinu* [online]. 2007 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.faraklobouky.cz/centrum-pro-rodinu-o-nas.htm>

Příprava snoubenců - určena pro mladé páry, kteří se připravují na manželství. Probíhá formou společných setkání, nebo individuální přípravou.

Kurz respektovat a být respektován - kurz výchovných a motivačních postupů, použitelný pro výchovu dětí doma, ve školských zařízeních a pro komunikaci mezi dospělými. Určen pro vychovatele, pedagogy, ale i rodiče.

Kurz BUDIŽ pro křesťansky zaměřené maminky - kurz budování identity ženy. Pomáhá ženě zvládat každodenní starosti v manželství, rozvíjet osobnost v rámci vztahu, nacvičovat seberealizaci a komunikaci v rodinném i profesním životě a také odpovídá na otázku, jak přistupovat k mateřství jako k životní příležitosti.

Kurz efektivního rodičovství - určen pro rodiče, kteří jsou ochotni se něco přiučit a dozvědět nové informace o tom, jak přistupovat ke svým dětem ve výchově.

Duchovní obnovy - jednodenní akce pro manžele, dospělé nebo mládež. Slouží ke ztišení a zastavení se v každodenním stereotypu, k načerpání nových sil, odpočinutí a především k duchovnímu posunutí.

Letní tábory pro děti - dva týdny v roce, kdy jeden týden funguje tábor pro školáky od 1. do 6. třídy, tzv. přífarní tábor a druhý týden už vyplňuje klasický tábor na chatě nebo chalupě.

Misijní putování - čtyřdenní zakončení misijního snažení dětí, které se na čtyři dny spolu vypraví na faru, kde tráví čas nejrůznějšími aktivitami připomínající prostředí a životní podmínky misijních dětí a snaží se nemyslet jenom na sebe.

IN – víkend - víkend určen pro dívky od 12 do 15 let. Hlavní inspirací je časopis IN, díky kterému se sestaví program víkendu.

Interaktivní výstavy - cílem je zajímavým a originálním způsobem zpříjemnit učivo na základních školách, příjemně strávit volný čas a dětem ukázat nové věci. Výstavy jsou děleny na textovou a interaktivní část.

Z dalších činností centra, spíše jednorázových uvádím kupříkladu Farní ples, Farní den, Hromniční pouť matek do Šternberka, Pouť rodin na Svatý Kopeček u Olomouce nebo Misijní den.

Mezi pravidelná měsíční setkání lze zařadit Modlitby matek a Společenství manželů. Centrum dále také vyvíjí přednáškovou činnost na školách. Jedná se o řadu přednášek a besed na základních školách, středních školách nebo v různých skupinách či společenstvích. V rámci spolupráce se školami pořádá centrum také

Orientační a Adaptační pobyty na DIS⁹ Fryšták, které slouží ke sblížení a stmelení kolektivu.¹⁰

1.4 MLADŠÍ ŠKOLNÍ VĚK

Věková skupina účastníků letních táborů může být někdy široká. Mnohdy jsou mezi táborníky poměrně velké věkové rozdíly. Vzhledem k obsazení dětí táborů, které každoročně připravuji se zaměřím na děti mladšího školního věku. Neboť především děti tohoto věku bereme na tábor.

1.4.1 Obecná charakteristika

Školní věk je obdobím, kdy se dítě poprvé odpoutává od své rodiny. Dostává se tak do styku s první významnou institucí. Tou se stává škola. Dítěti se v tomto věku jeví mocnější než rodina a silně ovlivní jeho další vývoj. Zapůsobí na celkový rozvoj jeho osobnosti a sebehodnocení, rozvine schopnosti a dovednosti a stane se pro něj místem socializace.

Mladší školní věk trvá od šestého do desátého, respektive jedenáctého roku života. Začíná vstupem do školy a vyznačuje se značnými vývojovými změnami. Mění se také celkový způsob života dítěte, především díky školnímu režimu.¹¹

Oproti předškolnímu věku se v té době pro dítě stává hlavní činností učení a hra ustupuje do pozadí. Školní režim představuje pro dítě tělesnou i duševní zátěž. Předpokladem pro zvládání takového vypětí je školní zralost dítěte, ale také správné pedagogické působení ve škole, zvláště pak ve volnočasových zařízeních.

1.4.2 Tělesný vývoj

Klasický tělesný vývoj se posuzuje především podle toho, jak dítě roste. Pravidelným měřením můžeme zjistit, zda naměřené míry odpovídají věku dítěte. V mladším školním věku měří dítě zhruba 123cm a váží 24kg. Ke konci období dítě vyroste asi o 16cm a na váze přibude o 10kg. Míry jsou odlišné u chlapců a děvčat, rozdíl však není značný. V nižším věku se mluví o tzv. „období vytáhlosti“ a kolem deseti let se uvádí období mírného fyziologického „tloustnutí“. To je dobou přípravy „zásob“ pro rychlý růst v pubertě.

⁹ Dům Ignáce Stuchlého – salesiánský klub mládeže o.s.

¹⁰ *Činnost Centra pro rodinu v roce 2008* [online]. 2008 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.faraklobouky.cz/clanky/cinnost-centra-10.htm>

¹¹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*.

Za výškovým a hmotnostním vývojem se skrývá růst a vývoj kostry, svaloviny, zubů a všech vnitřních orgánů. Ty především sílí a uzpůsobují se pro budoucí celoživotní fungování. Proto dítě potřebuje dostatečný přísun bílkovin a vitamínů, hlavně pro dostatečnost živin.

Růst dítěte je však do značné míry naprogramován geneticky. Ovlivňují ho ale také zevní faktory jako výživa, hygiena, prostředí nebo výchova.¹²

Vstupem do školy se významně mění především poznávací procesy.

1.4.3 Vývoj poznávacích procesů

Vnímání – jeho vývoj postoupil značně dopředu. Dítě dovede vnímat celky i detaily, dokáže se zaměřit na jednotlivosti. To je předpokladem pro zvládnutí čtení a psaní. Vyvíjí se také vnímání prostoru a času.

Pozornost – je na velmi dobré úrovni. Na jednu věc se dítě dokáže soustředit i deset minut. Dokonce už ví, co je dobré a špatné – umí rozlišovat podněty a vybírat si z nich. Kvůli nezralosti nervového systému však pozornost ještě není dostačující. Dítě je proto neklidné a příliš se nesoustředí.

Fantazie – fantazie ve školním věku již není tak kouzelná. Dítě již netvoří hračky z běžných věcí a příběhy nevykresluje tak pohádkově. Je čím dál méně závislé na vzorech a stává se z něj řádná samostatná osobnost. Fantazie se vyznačuje určitou živelností, kterou je dobré mírnit, aby dítě nevzdalovala od skutečného života.

Paměť a zapamatování – zapamatování je úmyslné. Dříve si dítě pamatovalo spíše jen to, co ho zajímalo, co se mu líbilo (říkadla, básně). To se šlo naučit spontánně opakováním. Nyní už umí uložit do paměti i věci méně příjemné (násobilka, početní spojení). Prozatím si však nejlépe pamatuje to, co jde za sebou, než vnitřní spojitosti. Paměť je logická. Ale postupně bude přecházet v paměť mechanickou. Později bude moci pochopit i vnitřní spojitosti.¹³

Myšlení – v tomto věku operuje se skutečností, představami, symboly a zkušenostmi. Dítě poznává nové věci, ale balancuje na hranici, zda se jedná o skutečnost nebo představu. Vychází tedy ze zkušenosti, z vlastních činností a z manipulace s předměty. Dává přednost poznávání hmatatelnému, kdy věc může

¹² MATĚJČEK, Zdeněk – POKORNÁ, Marie. *Radosti a starosti*.

¹³ Tamtéž.

uchopit. Ze začátku období převládá myšlení názorné a až ke konci období nastupuje myšlení logické.

Řeč – je v této fázi velmi důležitá. Rozvíjí se spolu s myšlením a je potřebná pro vývoj abstraktního myšlení. Díky tomu, že se dítě naučí číst a psát, rozvíjí své jazykové schopnosti. Ty jsou předpokladem pro úspěšnost školní práce. Ve škole je řeči věnována velká pozornost. Obohacuje se především slovní zásoba.¹⁴

City dítěte již nemají takový afektivní charakter, ale dostávají se pod kontrolu. Projevy nálady se stávají stálejší. Díky škole dochází k vytváření morálních citů. Především kvůli odpovědnosti, povinnostem a dodržování pravidel. Uplatňují se také city estetické a intelektuální.

1.4.4 Citový vývoj

Dítě má potřebu životní jistoty a bezpečí a vyhledává společnost, která mu toto poskytne. Můžeme si myslet, že tou společností je rodina. Je to ale pravda?

Citová jistota a bezpečí – v uspokojování této potřeby rodinu maximálně přebíjí vrstevnická skupina (kamarádi, spolužáci, sourozenci). Ti všichni v tuto chvíli dají dítěti více, než dospělí rodiče. Obzvláště větší porozumění, podporu, řešení životních situací a projev solidarity. Někdy stačí jen přítomnost jiných dětí a jedinec se cítí lépe.¹⁵

Mezi další citové projevy se dá zařadit strach, žárlivost, pocit plačtivosti a úzkostlivosti nebo pocit méněcennosti. Některé tyto pocity se v mladším školním věku mohou projevit poprvé a dítě s nimi často neumí zacházet. Tady je potřeba správného vedení.

1.4.5 Rodina

Nejlepším zdrojem jistoty a bezpečí je pro dítě rodina. Jedná se o třídu, ve které dítě vyrůstá a s jejímiž členy žije nejvíce. Tvoří s nimi také nejintenzivnější vztahy.

Otec a matka jsou naprosto samozřejmou součástí rodiny. Sdílejí s dítětem převážnou část jeho života. Konají společné věci a prožívají společně nejrůznější situace. To vše přispívá k vzájemnosti rodinného soužití. Rodina uspokojuje většinu potřeb dítěte. I když jsou vztahy dítěte k rodičům pořád silné, postupem času dítě

¹⁴ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*.

¹⁵ Tamtéž.

začíná chápat mnohé rodičovské postoje a začíná ovládat své chování. Umí se v rodinných vztazích lépe pohybovat a dokáže sám odlišit roli otce a matky. Specifický vztah mezi dítětem a rodiči je utvářen na základě rozmanitých stabilních interakcí v rodinném soužití. Neúplná nebo rozpadající se rodina pro dítě tohoto věku představuje značnou zátěž.¹⁶

Ke konci období mladšího školního věku dokáže dítě ovládat své projevy chování. Tělesný i citový vývoj, stejně jako vývoj poznávacích procesů napomáhají dítěti s komunikací a začleňováním do společnosti. Proto je zapotřebí na tento vývoj dohlížet a ničím ho neubrzd'ovat.

1.4.6 Proces socializace

Socializace – socializace neboli proces začleňování do společnosti hraje v tomto věku významnou roli. Probíhá postupně a již v dětství je ovlivňován sociálními skupinami, které k němu náleží. Každá skupina na dítě nějakým způsobem působí a tím ho vede k rozvoji odlišných kompetencí.

Významnými socializačními požadavky ve školním věku jsou právě požadavky školy. Ty také pomáhají dítěti rozvíjet vlastnosti a dovednosti, které v tomto věku potřebuje a které mu pomáhají. Dítě by mělo pochopit, co se od něj vyžaduje, a musí si osvojit způsoby chování. Důležité jsou také vrstevnické skupiny.¹⁷

K procesu začleňování do společnosti patří také seberealizace. Každý člověk se nějakým způsobem vyvíjí, projevuje na veřejnosti. Tyto projevy se v mladším školním věku vyskytují v mohutném zastoupení.

Potřeba seberealizace – lépe se rozvine ve vrstevnické skupině, než v asymetrii s dospělými. Vrstevníci jsou na stejné úrovni a jsou si rovnocenní. Vybízí se a motivují k výkonu, ale jinak než dospělí, a to jim více vyhovuje. Často se jedná o výkony týkající se schopností a dovedností, které nesouvisí se školou.

Děti tohoto věku mají tendenci se „vytahovat“ a předvádět před ostatními. Imponují jim takoví kamarádi, kteří něco umí a předvedou to před ostatními. Dojem na ně dělá odvaha a sebedůvěra. Jsou soutěživé, usilují o prestiž. Ta je nejlépe začleňuje do skupiny. Dítě si tak ve skupině vytváří postoj vědomí stability a

¹⁶ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*.

¹⁷ Tamtéž.

originality. Rozvíjí vlastní identitu, tedy subjektivní obraz vlastní osobnosti, který ovlivňuje veškeré jednání a směřování dítěte k budoucnosti.¹⁸

Skupina vrstevníků – je přínosem. Na rozdíl od předškolního věku spolu děti již dokáží diskutovat. Vzájemně si rozumí, chápou smysl sdělení a naslouchají si. Díky skupině se dítě učí komunikovat a soupeřit a získává si určité společenské role. Skupina mu pomáhá v ovládnutí chování a k respektování názoru druhých. Stanoví si jasná pravidla a s nimi spojené jejich dodržování a respektování členy skupiny. Za nerespektování pravidel dochází k odmítnutí a vyloučení. Že jsou děti ve skupině k sobě solidární, dokazuje zánik žalování. Taková vrstevnická skupina se většinou vytváří na základě snadného vzájemného kontaktu.¹⁹

Dítě mezi dětmi – podle psychologů si dítě v tomto období nejvíce váží společnosti. Nejen formální (škola, kroužek, oddíl), ale především spontánní (ulice, dvorek). Proto stále více vyžaduje aktivity mimo školu. Vyhledává kamarády, se kterými může spontánně trávit čas. Vztahy ještě nejsou příliš pevné, jsou poměrně povrchní, ale už jsou hlubší než dříve.²⁰

Do volnočasových aktivit, mimo jiné, patří zejména pobyt na letním táboře. Zde mají děti možnost navázat nová přátelství, rozvíjet své sociální i kognitivní dovednosti a naučit se přijímat sociální role. Týdenní pobyt se stává pro dítě hodnotnou šancí na dobrou socializaci.

Letní tábory – aktivita dětmi často vítána. Pokud jede na letní tábor dítě poprvé, úspěšnost této první účasti nezáleží ani tak na jeho věku, jako na výchově a povaze. Ve výhodě jsou děti sportovně založené, společenské, podnikavé a odvážné, ale i dítěti s opačnými povahovými vlastnostmi takový tábor prospěje. Naučí se komunikovat, více se zapojovat do kolektivu kamarádů, získat odvalu a snahu se nějak předvést. Právě pro takové dítě je tábor vhodnou činností pro další vývoj.²¹

1.5 MLADÝ KŘEŠŤAN

Na letních táborech se děti i vedoucí mohou rok od roku leccemu novému naučit. Ať se tam dítě dostane z jakéhokoliv důvodu, působí na něj široké spektrum jevů. Ty mu mohou pomoci v jeho rozvoji. I na našem táboře se snažíme o správné působení, především výchovné. Proč ale tábor křesťanský? Protože stejně jako my

¹⁸ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*.

¹⁹ Tamtéž

²⁰ MATĚJČEK, Zdeněk – POKORNÁ, Marie. *Radosti a starosti*.

²¹ Tamtéž.

vedoucí, tak děti a jejich rodiče patří mezi aktivní věřící lidi. A protože věk dětí je v každém roce nevyzpytatelný, dostáváme úkol - víru předávat dál. Ta se dá předávat právě i na letních táborech. Tady jsou k tomu někdy dokonce mnohokrát lepší podmínky, než kdekoliv jinde.

Víra mladého školáka už má jakési základní předpoklady. Takové dítě už o víře dokáže mluvit a zjišťuje, že Boha potřebuje. Vidí věci kolem sebe, řeší situace, které ani rodiče mnohdy neumí rozřešit. Mají potřebu nalézt důvěryhodného přítele, ochránce, který vše vyřeší – Boha. Proto již v tomto věku některé děti přijímají Ježíše jako svého pána. Než ho ale pochopí nebo nalezenou, jsou prozatím v tomto světě ztraceni.

1.5.1 Bezmocnost dětí a mladých – ztraceni „bez kompasu“

Mladí lidé potřebují přátelskou ruku, která jim pomůže v těžkosti a povede je. O tom přemýšlel i Don Bosco. Proto se tehdy ujal mladých chlapců. Věřil, že je ještě nikdo nezkazil. Chtěl pro ně tu nejsprávnější výchovu. Sestavil a napsal seznam jasných povinností a rad, které byly obligatorní pro chlapce i vychovatele. V takovýchto pravidlech se odrážela jeho výchova. To se stalo základem jeho preventivního výchovného systému. A právě toto by potřebovala i dnešní společnost.

Mládež je v dnešním světě, ve kterém selhala veškerá pravidla, naprosto dezorientována a žije v nejistotě. Často bojuje jen o normální přežití. Mladí v životě improvizují, bloudí, snaží se nalézt sami sebe a svůj smysl života. Jdou za čímkoliv, co jim nabídne reklama. Jsou „bez kompasu“.

Don Bosco pochopil, jak je nutné fungovat podle řádu, podle pravidel. Děti musí pochopit řád, který mají rodiče, musí respektovat pravidla. Jedině tak budou připraveni prožívat život zodpovědně. Pokud bude dítě zvyklé na pravidla z rodiny, bude pak lépe snášet pravidla společnosti.²²

Takový řád mohou nastavit pouze rodiče, kteří myslí na budoucnost svých dětí a jejich výchova zahrnuje ty správné způsoby. Rodič se stává pro dítě vzorem.

1.5.2 Rodič – Boží obraz v rodině

Každé dítě dělá to, co vidí u svého rodiče. Napodobuje jeho chování, účastní se jeho jazyka a rituálů. Podílí se na jeho komunikaci a běžném způsobu života. Není

²² FERRERO, Bruno. *Vychovávaj jako Don Bosco*.

tedy možné říci, že by rodiče nebyli pro své děti jakýmsi životním vlivem.²³ Právě naopak. Podle 2. vatikánského sněmu mají rodiče vůči dětem velkou působnost: „Poněvadž rodiče dávají dětem život, mají velmi přínosnou povinnost je vychovávat. Proto ať jsou uznáváni za jejich první a hlavní vychovatele. Tento úkol výchovy je tak důležitý, že se dá těžko nahradit tam, kde chybí. Rodiče mají totiž vytvořit takové rodinné prostředí, oživované láskou a úctou k Bohu i k lidem, že celá výchova dětí, po stránce osobní i společenské, je jím proniknuta. A tak je rodina první školou občanských ctností, které potřebuje každá společnost“.²⁴

Za zvláštní úkol křesťanských rodičů se uvádí výchova jejich dětí k modlitbě. Živé svědectví rodičů a praktický příklad se stává nenahraditelným základním prvkem výchovy k modlitbě. Pouze když se rodiče se svými dětmi modlí, zasahují srdce svých dětí a zanechávají tam stopy, které nesetrou ani události pozdějšího života.²⁵

Správný rodič – správný Boží obraz – správný vzor – správná výchova. Z toho pramení dobrá křesťanská rodina. Co taková rodina poskytuje dítěti?

1.5.3 Křesťanská rodina

Její základem je manželské společenství, tedy svátost manželství. Křesťanské manžele pak taková rodina vybavuje k opravdu křesťanské výchově dětí. Obdarovává je dary Ducha svatého a mohou tak dětem pomáhat v procesu jejich lidského a křesťanského zrání.²⁶ Bez lásky však taková rodina nemůže jako osobní společenství žít, růst a uskutečňovat se. Láska se považuje za základ rodiny. Rozhodujícím prvkem je pak láska otcovská a mateřská.²⁷

Jen taková rodina může být dobrou ukázkou pro své dítě. Pouze dítě z takové rodiny může mít správnou představu o Bohu, o vztahu člověka k Bohu, o vztahu člověka k lidem a člověka k sobě samému. V takové rodině jde poznat význam pěstování upřímného a otevřeného vztahu s Ježíšem Kristem. Především dítě pozná, co to je milovat druhé lidi a vážit si sebe tak, jak mě Bůh stvořil.²⁸

„A protože rodina je podle Božího plánu založena jako „důvěrné společenství života a lásky“, má poslání, aby se stávala čím dál tím víc tím, čím je – a tedy

²³ FERRERO, Bruno. *Vychovávej jako Don Bosco*.

²⁴ *Familiaris Consortio*, s. 43.

²⁵ *Familiaris Consortio*.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ WRIHT, H. Norman – OLIVER, Gary J. *Průvodce křesťanským rodičovstvím*.

společenstvím života a lásky – v úsilí, které nalezne, jako u každé stvořené a vykoupené skutečnosti, své naplnění v Božím království.“²⁹

Stejně jako každá rodina, i křesťanská rodina se však musí nějakým způsobem vyvíjet, pracovat na sobě, zdokonalovat se a správně vychovávat.

1.5.4 Výchova a rodina

Efektivní výchova – rodina poskytující dětem dobrý příklad musí také na něčem vyrůstat. Možná hlavní zásadou pro rodinu se stává vřelé domácí prostředí. Co to znamená? Dítě je bytost a má svou hodnotu. V tom ho musíme ujišťovat. Vyjadřovat mu lásku a náklonnost. Čas trávený s dítětem je silným přínosem vřelosti. Mluvit s ním, řešit s ním jeho těžkosti a vytvářet z něj dobrý Boží obraz. Další zásadou jsou jasná pravidla. Sestavit režim, vypsát seznam a pravidla dodržovat. Hovořit o nich, co se může stát při porušení, tolerovat odchylky, být náklonný. Dítě se naučí pravidlům a bude se umět přizpůsobit životu mezi druhými lidmi. Další zásadou je důslednost rodičů. Dítě musí vidět u rodičů dodržování pravidel a spoléhání na ně. Vyučování sociálních dovedností je podobné jako dodržování pravidel. Pro dítě zcela nezbytné. A poslední zásadou je povzbuzování k nekonformnosti. Děti, u kterých je podporována soběstačnost a kladen důraz na nezávislost, jsou pak v životě více soběstačné, tvořivější a schopnější formulovat originální nápady. Toto je ale třeba řídit. U některých dětí může dojít k převzetí moci a k vůdcovství.³⁰

Mluvili jsme o výchově v rodině, o nastavených pravidlech rodiny. Nyní uvádím další stupeň výchovy – školní, společenský. Následující výchovné působení se již neodehrává v rodině. Nyní již mladý křesťan přijímá pravidla společnosti.

1.5.5 Možná cesta k získání víry

Děti se učí jedině tomu, co prožívají. A tak je to i s vírou. Tu získávají učením pomocí třech stádií:

Pozorování a napodobování – co dítě vidí u rodičů, dělá taktéž. Vztah rodič – dítě se v tomto případě přenáší na vztah k Bohu. Z teologického a psychologického hlediska se dá připomenout, že obraz Boha se pro člověka jeví jako neskutečný a

²⁹ *Familiaris Consortio*, s. 23.

³⁰ WRIHT, H. Norman – OLIVER, Gary J. *Průvodce křesťanským rodičovstvím*.

neuchopitelný. Proto se pro rozvoj obrazu Boha u dítěte stává důležitým faktorem vliv rodičů.

Rodiče si musí ujasnit vlastní obraz Boha – jsou odpovědni za všestranné a jasné svědectví o Bohu. Nesmí zklamat líčením klamných pravd o Bohu. Víra vždy začíná od opravdového soukromého setkání s Kristem. Víra se však musí i studovat a poznávat. Děti mají právo na poznávání příběhu o Ježíšovi a mají právo být seznámeny s životem s Bohem.

Posila získaná ze souhlasu a utvrzení od okolí – poznání a chápání víry nevychází pouze od rodičů, ale nezbytná vnitřní jistota vychází také od komunit věřících, společenství křesťanů a jejich aktivit. Církev je přece společenství lidí, kteří věří v Boha. Proto pokud má dítě vedle sebe další lidi, kteří tvoří křesťanské společenství, může v něm dále růst. Toto se děje díky modlitbám, společným slavením mší svatých a dalším aktivitám věřících. Způsoby předané od rodičů, vidí nyní dítě jako smysluplné.³¹

³¹ FERRERO, Bruno. *Vychovávěj jako Don Bosco*.

2 PRAKTICKÁ ČÁST

2.1 POJEM VOLNÝ ČAS

Pro objasnění pojmu volný čas stačí pro začátek oddělit od sebe sféru povinností a sféru volného času. Volný čas je možno definovat jako dobu, kdy nám činnosti, které si můžeme sami vybrat, přináší pocit uspokojení a uvolnění a děláme je rádi a dobrovolně. Opakem volného času je doba nutné práce a povinností.³²

Pod pojmem volný čas se také charakterizují činnosti, do kterých člověk vstupuje s nadšením, očekáváním a svobodně, a které mu přináší příjemné zážitky.³³

Mezi hlavní funkce volného času, které se uvádějí nejčastěji, patří odpočinek, rekreace, zábava nebo zájmová činnost. Naopak mezi činnosti, které se do volného času z hlediska dětí neuvádí, můžeme zařadit vyučování, sebeobsluhu, péči o zevnějšek, povinnosti spojené s provozem domácnosti, rodiny, výchovného zařízení a nepatří sem ani základní biologické činnosti člověka (jídlo, spánek, hygiena).³⁴

2.2 DŮLEŽITOST TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU

Dobrovolné trávení volného času včleňuje mladé lidi do kolektivu jako aktivní činitele. Tam se pak utváří nové možnosti a specifické způsoby jejich formování.

Díky výchově prostřednictvím aktivit volného času se utváří individuální rysy člověka a vyvíjí se působení mezi druhými lidmi. Cílem těchto aktivit je osvojení si nových znalostí, dovedností a kompetencí.³⁵

Postupem času však tyto aktivity mohou překračovat hranice volného času a stávají se z nich činnosti pro budoucí život (např. volba budoucího povolání). Výchova volného času se tak dá považovat za klíč pro otevírání nových možností a rozvoj člověka. Proto se v období mladšího školního věku klade na trávení volného času velký důraz, a proto je v tomto věku nezbytné děti k výchově k volnému času správně vést. Je zapotřebí také upozornit na uschopňování mladých lidí k tomu, aby

³² PÁVKOVÁ, J. – HÁJEK, B. – HOFBAUER, B. – HRDLIČKOVÁ, V. – PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času.*

³³ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas.*

³⁴ PÁVKOVÁ, J. – HÁJEK, B. – HOFBAUER, B. – HRDLIČKOVÁ, V. – PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času.*

³⁵ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas.*

se nejdříve za pomoci vedoucích, rodičů a vychovatelů učili vhodné aktivity dobře volit a v pozdějším věku i sami utvářet.³⁶

2.3 KŘESŤANSKÉ PŮSOBENÍ NA TÁBOŘE

Vzhledem k tomu, že mladší školní věk se uvádí jako věk napodobování, hledání vzorů a idolů, může se takovým vzorem stát i vedoucí na letním táboře. A právě tady se nyní nabízí možnost pro vedoucí postavit se před děti jako křesťanský vzor. Ukázat jim, jak jednat podle Božích pravidel a jak být dobrým křesťanem.

Právě proto jsem za hlavní cíl svého bakalářského projektu stanovila prohlubování křesťanské víry v mladých lidech, předávání této víry mladší generaci, a to pomocí většího důrazu na duchovní stránku tábora. Prostřednictvím křesťanského působení a ovlivňování tak poukázat na důležitost a význam duchovna na letním táboře. Tak se pak obyčejný letní tábor může pro vedoucího stát menší evangelizační misí.

2.4 MÍSTO TÁBORA

Když se řekne letní tábor, určitě se většině lidí nevybaví sídliště nebo turistická ubytovna. Neumím si snad představit pobyt na letním táboře jinde, než na staré faře nebo odlehlé chatě. Ani teď tomu není jinak.

Chalupa Vaňatka nad obcí Vrbětice splňuje pro indiánský tábor ty nejlepší podmínky. Odlehlá chalupa mezi horami, daleko od civilizace, posazená do krásné přírody Bílých Karpat, obklopená kolem dokola velkými loukami přímo vybízí k tomuto využití.

Obrázek č. 5: Chata odspodu³⁷

Obrázek č. 6: Chata pohled shora³⁸

³⁶ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*.

³⁷ Soukromý archiv pořádaných táborů.

³⁸ Tamtéž.

Do Vrbetic jezdí pravidelná autobusová linka a k chalupě vede polní příjezdová cesta. Od vesnice leží na vzdálenost dvou kilometrů. Pěší chůzí se trasa zdolá zhruba za 30min. Pro dodávku potravin slouží ve Vrbeticích malý obchod. Pro větší nákupy se však nabízí supermarket v blízkém městě Valašské Klobouky. Chalupa spadá pod římskokatolickou farnost Vlachovice, jejímž správcem je tamní farář. Skrývá v sobě kuchyň, jídelnu, tři pokoje, toalety, dvě koupelny, venkovní krytou verandu a velkou půdu. Všechny místnosti, včetně půdy, jsou plně k dispozici. Chalupa splňuje veškeré hygienické požadavky, dle *vyhlášky 148/2004 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, § 2 – 4 Umístění, prostorové podmínky, ubytování, osvětlení, vybavení a úklid.*

2.5 FINANČNÍ ZABEZPEČENÍ TÁBORA

Díky tomu, že tábor funguje pod záštitou Centra pro rodinu a spadá pod Farnost Valašské Klobouky, finanční podpora od těchto dvou institucí je každým rokem velmi přínosná. K těmto finančním darům se připočítává účastnický poplatek za každého táborníka, který hradí jeho rodiče nebo zákonný zástupce. Částka pro jednotlivce je vždy známa až po stanovení celkových předběžných nákladů, spojených s provozem tábora.

Do celkových nákladů tábora počítáme nájem chalupy, dopravu, stravování a další provozní náklady (materiál, kostýmy, pomůcky, kancelářské potřeby, ...). K celkovým výdajům by se mělo vždy počítat s určitou finanční rezervou pro mimořádné náklady spojené většinou se závěrečnou hostinou, nákupem diplomů, apod. Po sečtení výše uvedených nákladů se částka vydělí počtem účastníků a výsledkem je poplatek za jednotlivce.

2.6 VNITŘNÍ ORGANIZACE TÁBORA

Do té spadá především fungování kuchyně a zásobování. Kuchyň je po celou dobu tábora vyhraněným místem pouze pro kuchaře. Ti musí co nejvíce dodržovat veškerá hygienická pravidla. Jejich úkol spočívá v přípravě jídla a správném uskladňování potravin po celou dobu tábora tak, aby jídlo nepodléhalo nákaze. Před táborem musí být sestaven jídelníček. (*viz příloha č. 12: Jídelníček*) To kvůli velkému nákupu, který se provádí před odjezdem na tábor. Aby se předešlo vzniku chorob a nákaz, musí se dodržovat určitá pravidla, týkající se stravování. To dle

vyhlášky 148/2004 Sb. o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti, §7 Stravování.

Dále zde patří propagace. Ta je zajištěna formou plakátů a farních ohlášek během mší svatých. (*viz příloha č. 1: Plakát*)

Účastníkem tábora se stane dítě, které odevzdá vyplněnou přihlášku některému z vedoucích. (*viz příloha č. 2: Přihláška na letní tábor*) Ta je k vyzvednutí na Centru pro rodinu nebo u vedoucích.

2.7 PŘEHLED VYBRANÝCH ZÁKONŮ A VYHLÁŠEK VZTAHUJÍCÍCH SE K DĚTSKÝM TÁBORŮM

Každý vedoucí by měl být obeznámen s předpisy a zákony, které se týkají pořádání letních táborů, zotavovacích akcí a vůbec práce s dětmi. Uvádím stručný výpis zákonů vztahujících se k pořádání letního tábora. Mezi ty nejdůležitější patří:

1/1993 Sb. Ústava České Republiky

2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod

Úmluva o právech dítěte

48/1997 Sb. Zákon o veřejném zdravotním pojištění

258/1990 Sb. Zákon o ochraně veřejného zdraví

106/2001 Sb. Vyhláška o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti

137/2004 Sb. Vyhláška o hygienických požadavcích na stravovací služby

108/2005 Sb. Vyhláška o školských výchovných a ubytovacích zařízeních

18/1991 Sb. Vyhláška o jiných úkonech v obecném zájmu

83/1990 Sb. Zákon o sdružování občanů

218/2003 Sb. Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

114/1992 Sb. Zákon o ochraně přírody a krajiny

289/1995 Sb. Zákon o lesích

Každý vedoucí, který vede děti na letním táboře, má velkou zodpovědnost. Očekává se od něj, že dítě vrátí zdravé, odpočínuté, spokojené s novými zážitky a dovednostmi. Proto je nezbytné, aby vedoucí dodržovali všechna bezpečnostní opatření a dbali na ochranu zdraví svého i dětí. Zodpovědnost zahrnuje bezpečnost při práci a manipulaci s náradím, bezpečnost v místnosti, ve městě, v lese, při koupání nebo při bouřce, bezpečnost při hrách a manipulaci s ohněm a postup v případě úrazu. Pro dobrou ochranu zdraví dětí patří mezi nejdůležitější opatření

informace o zdravotním stavu dítěte, poskytnuté od rodičů. Zvláště důležité je brát ohled na zdravotní problémy.

2.8 TÁBOROVÝ TÝM

Letní tábory pro děti pořádám spolu se svými přáteli již od roku 2000. Stal se z nás stálý tým vedoucích a za podpory naší farnosti, přátel, našich rodičů a především díky zájmu dětí se nám tábory daří pro děti každý rok připravovat a realizovat. Všechny naše tábory však nejsou zaměřeny tématicky pouze na indiány. Během let jsme s dětmi prošli například fantasy dějem Harryho Pottera, doputovali do hobití země s Pánem Prstenů, vstoupili do Nekonečného příběhu, probádali Letopisy Narnie, brouzdali vodami s hroznými piráty, ale také putovali zemí s Mojžíšem nebo procházeli příběhy Starého Zákona.

Naše celotáborové téma je vždy vybráno dlouho dopředu. Přípravy někdy začínají již brzy po skončení předchozího tábora. Osvědčenou metodou celotáborového programu se stalo putování podle mapy, kdy procházíme různými místy a plníme přitom nejrůznější úkoly. Na konci tábora doputujeme na poslední místo, kde nás čeká nejtěžší úkol. Když úkol úspěšně splníme, následuje odměna v podobě závěrečné hostiny. Poté začíná vyhlásování výsledků a předávání ocenění.

2.9 MOHYKÁNI

Odlehlá chalupa, příroda, teplé letní večery, táborový oheň, tee-pee v západu slunce, staré indiánské legendy. Dokonalá kombinace, která nás od dětství lákala. Rozhodnutí pro indiánský tábor bylo na místě.

Stejně jako křesťané, byli indiáni věrní a důslední. Náboženský kodex mají všichni v krvi a jejich náboženské rituály a uctívání jsou upřímná. Indiánská kultura je velmi zajímavá. Pro nás nejzajímavější historii má indiánský kmen Mohykánů ze severovýchodní Ameriky. Algonkiánské slovo Mohykán znamená vlk. Jejich historie je opředená neustálými konflikty s nepřátelskými kmeny, ale vždy usilovali nejvíce o mír a klid. Pokud došlo k válce, hlavním cílem bylo ukončení nepřátelství. Pokládali se také zručné a šikovné indiány.³⁹

³⁹ *Mohykáni* [online]. 2012 [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <http://indiancorral.cz/cz/index.php?a=52&PHPSESSID=05fff8ea77d321a7104804c695499631>

2.10 DUCHOVNÍ PROGRAM NA TÁBOŘE

Každým rokem se na táborech snažíme klást silný důraz na modlitby, mše svaté a případné návštěvy duchovních osob. Snažíme se tak předávat víru dětem a posilovat v nich správné křesťanské zásady, aby byly dobrými Božími dětmi. Co se týká duchovních aktivit na táboře, nabízíme dětem dostatek možností. Ať už to jsou ranní a večerní modlitby, modlitby před jídlem, návštěvy kněží spojené se mší svatou nebo hlubší smysl jednotlivých her. Zlo a nebezpečí hrozící během programu není ničeno žádným zařikáváním, rituálem nebo tancem, ale modlitbou. Závěrečným dramatem a vyvrcholením táborové hry je proto boj, během kterého „zničíme“, „zlikvidujeme“ zlo společnou modlitbou a nebezpečí je zažehnáno. Děti s takovýmto duchovním přístupem problém nemají, naopak se velmi aktivně zapojují.

Pro větší důraz duchovní stánky tábora jsem do programu přidala nové aktivity a to tzv. „celotáborové duchovno“, které spočívá v rozebrání pěti základních modliteb a tzv. „duchovní okénka“.

Příkládám charakteristiku tohoto duchovního programu:

Během týdne se všichni vedoucí a děti setkávají při společných modlitbách. Jedná se o klasické modlitby před každým jídlem (snídaně, oběd, večeře). Každou modlitbu vede dítě ze skupinky, která má ten den službu na nádobí. Modlitby mohou být krátké, jen pár slov. Cílem je zapojit děti do modliteb. Dát jim možnost naučit se modlit před ostatními, poděkovat za jídlo.

Dále probíhá každý den ráno před snídaní tzv. „duchovní okénko“. Vedoucí seznamuje děti s pěti základními pravdami církve. Ke každému dni je k jednomu tématu přiřazen jeden symbol, který se vyvěsí do společenské místnosti vždy den předem, aby děti, když ráno přijdou ke stolu, obrázek již viděly. Jedná se o krátké asi pětiminutové povídání. Pod každým symbolem je napsaný verš z Bible, který se vztahuje k povídání. Toto „duchovní okénko“ začíná od úterý a končí v sobotu. Protože v pondělí je příjezd a v neděli odjezd, okénko tyto dny neprobíhá.

Každý den se koná také velká večerní modlitba, kterou vede vždy jeden vedoucí. Buď to bude celý týden jeden a ten samý nebo se mohou střídat. Na večerní modlitbu by měl být vyhrazen stejný čas každý večer. Po ní už by měla být jen hygiena a večerka. Při těchto modlitbách je dobré utvořit kruh, třeba sedět na zemi na podložkách, aby byli všichni u sebe. V celé místnosti vytvořit klidnou atmosféru při co nejmenším světle, se zapálenou svíčkou. Modlitbu je nejlepší zahájit křížem a poté zazpívat úvodní písničku. Potom přivítat Ježíše ve společenství a zhodnotit celý

den. Co jsme prožili, co se nám podařilo a co ne. Jak jsme se chovali, zda jsme konali dobro apod. Taky je možné dát otevřené prosby, kdy se mohou zapojit ostatní vedoucí a děti. Další možností je posílat po kruhu svíčku s tím, že ten, kdo má svíčku, řekne něco, za co děkuje. Nebo alternativa: říct něco, co se mi dnešní den líbilo. Existuje mnoho dalších způsobů modlitby. Vedoucí může říkat slova modlitby sám nebo může zapojit děti. Je pěkné tyto duchovní aktivity proložit písničkami ze zpěvníků Hosana nebo Koinonia⁴⁰. Na závěr jeden z vedoucích vyprosí požehnání do nastávající noci a do dalšího dne a závěrečným křížem se spolu všichni rozloučí. Při některé večerní modlitbě je možno se pomodlit táborovou modlitbu (modlitbu siouxských indiánů):

Velký Duchu, jehož hlas slyším ve větru a jehož dech dává život celému světu, vyslyš mě. Předstupuji před Tvou tvář jako jedno z mnoha Tvých dětí. Podívej se, jak jsem malý a slabý, potřebuji tvou sílu a moudrost.

Dej, ať putuji v kráse, ať moje oči vždy vidí purpurově rudý západ slunce. Ať si mé ruce váží věcí, které jsi stvořil, a mé oči ať slyší Tvůj hlas.

Učiň mne moudrým, abych mohl poznávat věci, kterým jsi naučil můj lid, učení skryté v každém lístku a každé skále.

Toužím po síle ne proto, abych měl převahu nad svými bratry, ale abych dokázal zvítězit nad svým největším nepřítelem - nad sebou samým.

Učiň mne vždy ochotným, abych s čistýma rukama a upřímnýma očima přicházel k Tobě, aby můj duch, až život zmizí jako zapadající slunce, mohl dospět k Tobě a nemusel se stydět.⁴¹

Nebo modlitbu sv. Františka:

Učiň mě, Pane, nástrojem, ať zářím, ať zářím pokojem.

*Kde dusí nenávisť, ať lásku vnáším,
kde tiskne bezpráví, ať křivdy snáším,
ať smírem spojuji, kde dělí hádky,
ať pravdou přemáhám omyl a zmatky.*

*Ať vírou postavím hráz pochybnostem,
ať propast zoufalství překlenou mostem,*

⁴⁰ Zpěvníky křesťanských písní, dostupné v knihkupectvích nebo farnostech.

⁴¹ *Indiánské modlitby* [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: http://novazeme.ning.com/profiles/blogs/indianske-modlitby?xg_source=activity

*kde vládne temnota, ať světlo křesám,
se všemi smutnými ať v tobě plesám.*

*Požehnej, Pane můj, mé snaze přímé:
víc, než být potěšen, chci těšit jiné,
víc, než být pochopen, druhé chci chápat,
víc, než být milován, chci lásku dávat.*

*Kdo dává, dostává, mnohem víc přijme,
kdo ztrácí nalézá sebe i jiné,
kdo bližním odpouští, sám milost pozná,
ba ani smrt mu víc, nebude hrozná.⁴²*

Obě modlitby budou po celou dobu tábora viset ve společenské místnosti na zdi.

Pokud jde o hlavní duchovní program pro celý týden, zahrnuje podrobné rozpracování pěti základních modliteb církve. Každý den vedoucí s dětmi rozebere jednu modlitbu a společně si o ní všichni popovídají. Nakonec je tato duchovní část vždy doplněna o nějakou aktivitu, vztahující se k modlitbě. Každá modlitba bude co nejvíce rozebrána vedoucím tak, aby děti pochopily základní informace o modlitbě. V případě, že ji někdo nebude znát, bude s ní tímto co nejvíce obeznámen. Každou modlitbu vedoucí doloží veršem z písma, ve kterém se dočte, kdy byla modlitba použita poprvé. Tím tak dětem ukáže, že všechny modlitby vyšly z Bible a že nejsou vymyšlené. Vždy se může nechat dětem prostor, aby nejdříve samy řekly, co vědí o jednotlivých modlitbách. Může se tak započít krátká diskuze. Mezi základní modlitby na celý týden patří Desatero, Magnificat, Otče náš, Zdrávas Maria a Anděle Boží. Pořadí je libovolné. K diskuzi a k rozebrání modliteb je možné použít několik publikací. Především Bible, Youcat – katolický katechismus pro mladé a různé další modlitební, náboženské a poučné knihy. Je dobré říct vlastní svědectví a použít také vlastní zkušenosti a rozum.

Poslední duchovní částí tábora jsou alespoň čtyři mše svaté. Nejlépe v úterý, ve čtvrtek, v pátek a v neděli. Na každou mši je dobré mít domluveného jiného kněze, avšak podle jejich osobních možností. Jedna ze mší svatých je vždy v kostele

⁴² *Kancionál*, s. 668 – 669.

v nejbližší obci. Tak se aspoň ukáže, že tábor, který zde pobývá, navštíví i tamní kostel a místní věřící. V neděli se koná závěrečná mše svatá, na kterou přijedou rodiče dětí a své děti si po mši odvezou domů. Během této mše se děti zapojí do společných přímluv a obětního průvodu, který přichystá vedoucí. V průvodu se přinášejí věci, které děti celý tábor provázely (mapa, Bible, růženec, svíčka, kříž, kompas, lano a cokoli jiného). Tyto věci symbolizují hry, modlitby, společenství, putování apod. Na každé mši svaté zpívají vedoucí s dětmi písničky, čtou čtení, ministrují a jakýmkoli jiným způsobem se do průběhu mše svaté zapojují.

Hlavní duchovní bloky týkající se modliteb se mohou vložit do táborového programu kdykoli (dopoledne, odpoledne, navečer). To záleží na průběhu programu a na vedoucích.

2.11 PROGRAM TÁBORA

Nejvhodnější je vybrat celotáborovou etapovou hru, která propojuje všechny dny tábora. Hlavní děj našeho tábora se odehrává převážně v dávných dobách, v místech vyprahlých pouští a prérií, v hlubokých lesích a vysokých hor, mezi zádrnými i přátelskými indiány – v indiánské osadě. Účastníci putují po stopách starých Mohykánů.

Táborový den je rozčleněn na pevný denní harmonogram, který musí být dodržován, podle táborového řádu. Řídíme se tedy tímto denním režimem, jehož změny jsou vyhrazeny:

7:00	Budíček pro vedoucí, ranní společná modlitba vedoucích
7:30	Budíček pro děti, rozcvička, ranní hygiena, úklid spacáků
8:30	Snídaně, duchovní okénko
9:00	Dopolední blok
12:00	Oběd, odpolední klid
14:30	Odpolední blok I
16:00	Svačina
16:20	Odpolední blok II
19:30	Večeře, večerní program
21:10	Večerní modlitba
21:30	Večerní hygiena

K podrobnějšímu popisu je zapotřebí rozepsat dopolední a odpolední bloky, případně večerní program. Ostatní části dne jsou stálé, bez nějakých větších obměn.

2.11.1 Pondělí

První den tábora se vždy od ostatních dnů liší. To díky příjezdu účastníků na tábor. Po společném srazu na smluveném místě, kolem poledne, se vedoucí s dětmi vypraví na chatu. Po příjezdu na místo tábora spatří děti již připravenou chalupu a okolí. Vše vyzdobeno ve stylu indiánů. Po krátkém vybalení zavazadel a informacích od vedoucích (viz příloha č. 7: *Táborový řád*; příloha č. 8: *Pravidla účastníků tábora*) zasednou děti ke svačině. Po ní vedoucí nejdříve naučí děti táborovou hymnu (viz příloha č. 6: *Táborová hymna*) a poté se všichni shromáždí před chatou, kde začnou seznamovací hry (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*). Mezitím ostatní vedoucí přichystají věci na slavnostní večerní zahájení (dřevo na oheň, lavičky, louče). Vedoucí musí znát celý program a musí být připraveni na zapálení ohně a příchod indiánské delegace, která je už dávno ukrytá a přichystaná poblíž chaty.

Večerní program začne příchodem vedoucích v indiánském oblečení. Děti, také v indiánském oblečení, sedí kolem ohně. Čtyři vedoucí ponosou louče a postupně zapálí oheň slavnostním způsobem – ze čtyř stran. Přitom jednotlivě říkají tato slova:

„Já přicházím ze západu a zapaluji tento oheň ve jménu přátelství.“

„Já přicházím z jihu a zapaluji tento oheň ve jménu lásky“

„Já přicházím z východu a zapaluji tento oheň ve jménu míru.“

„Já přicházím ze severu a zapaluji tento oheň ve jménu svobody.“⁴³

Po tomto slavnostním aktu nastane představování vedoucích, kuchařek a rozdělení dětí do čtyř skupinek po šesti. Názvy skupinek představují tyto kmeny: Delawarové, Valapajové, Irokézové, Navahové. Jejich barvami jsou: červená, modrá, žlutá a zelená. To poslouží ke snadnějšímu rozlišení skupin, větší sounáležitosti se skupinkou a k celotýdenní soupeřivosti. Po této formální části se všichni společně pomodlí modlitbu ohně:

Pane lesů, vod a hor, veškeré naší sestry přírody, všeho, co dýchá a žije!

⁴³ *Soukromý archiv pořádaných táborů. Autor neznámý.*

Pozdravujeme Tě ohněm, který zaplanul mezi námi i tím, který hoří v nás.

*Po celý den jsme žili ve svitu slunce,
a po léta se oheň hromadil ve dřevě stromů.*

Dnes proměněn v plameny, stoupá k letnímu nebi.

*A naše tváře, v kruhu ozářené, se navzájem sobě podobají, jako tváře našich rodných
bratří.*

*Živoucí ohni, Pane života, přijmi náš dík a pevný slib, že tento zářivý odlesk rodného
bratrství, ponese živi dál, aby svítil z tváří všech lidí!*

Tys nám dal ohnivou sílu mládí, tys nám dal štěstí radostné lásky!

Zavolal jsi nás, Pane!

JSME PŘIPRAVENI!⁴⁴

Po ní si poprvé po zahájení programu všichni zazpívají táborovou hymnu. Během zpívání se k nim nepozorovaně přiblíží indiánská delegace. Přijde až k ohni a začne prosit o vyslechnutí. Jeden z nich, starý indián, začne ke všem mluvit:

„Pokoj Vám!

Viděli jsme oheň a slyšeli váš zpěv. Víte, starému indiánovi stačí vyslechnout jen málo, aby poznal, že v tomto kmeni žijí lidé s dobrým srdcem, uprostřed nichž přebývá Velký Duch. Proto jsme se rozhodli spočinout zde u vás. Prosíme jen o vyslechnutí, neboť jsme již dlouho na cestách a sil ubývá.“ Následující text, který není psán kurzívou, slouží k podrobnému postupu pro vedoucí s přesnými instrukcemi. (pauza – vstup pro vedoucí – vyprovokují děti, zda delegaci chtějí přijat mezi sebe, zda jsou ochotny vyslechnout starého indiána. Pak pro něj a jeho přátele uvolní místo u ohně a nechají indiána pokračovat v řeči.)

„Já a mí bratři přicházíme s jistým poselstvím. Pocházíme z kmene Čirikávů, kde mezi lidmi vždy vládl pokoj. Není tomu dávno – měsíc byl v úplňku a já jsem se pokoušel usnout, ale spánek nepřicházel. Zaposlouchal jsem se do ticha a uslyšel odfrkávání koní – koně byli neklidní, proto jsem se šel porozhlédnout po okolí a objevil jsem v naší osadě starého unaveného indiána. Dověděl jsem se od něj, že patřil ke kmeni Mohykánů.“ (pauza – znáte tento kmen? – zeptají se vedoucí dětí a pak poprosí starého indiána, aby jim tedy o tom kmeni pověděl více...)

„Kmen Mohykánů je starodávný kmen, plný bojovníků s udatným srdcem, byl to pokorný, velice moudrý lid, který pokojně žil na západní straně Nuggetsilu. Tento

⁴⁴ Soukromý archiv pořádaných táborů. Autor neznámý.

starý indián byl posledním z kmene Mohykánů a měl strach, že jejich kmen a odkaz, který chtěli předat dál, upadne v zapomnění. Proto vyhledal náš kmen, aby do našich rukou předal obrovskou vzácnost Mohykánů, tzv. Nak - čitiwan. Když se dostane do dobrých rukou, bude použit pro správnou věc a může mnoha lidem proměnit život. Pokud by však padl do špatných rukou, k lidem s nečistými úmysly, ti by jej mohli zneužít. Mohykáni oplývali obrovskou moudrostí a proto Nak – čitiwan ukryli na jedno z nejnebezpečnějších míst. Cesta k němu je plná nejrůznějších nástrah a nebezpečí. Vyžaduje odvážného ducha. Mluvil o tom, že jedenáctého dne osmého měsíce jej máme za soumraku následovat, neboť nás přivede k mapě, která nám pomůže Nak – čitiwan nalézt. My jsme se tedy spolu s ním vydali na cestu (jen bojovníci z kmene Mohykánů). Vydali jsme se po stopě starého Mohykána. Počínali jsme si opatrně, neboť už od začátku jsem v zádech cítil pohled nepřátelských Mangúú, jejichž touha po Nak – čitiwanu je velká jako sám Nuggetsil. (Mohykán se bál o osud Nak – čitiwanu, neboť v rukou Mangúú by došel zatracení.) Rozdělili jsme se tedy a pokračovali v Mohykánově stopě (objevili jsme pak od něj zprávu, že jedenáctého dne dalšího měsíce máme opět pokračovat v jeho stopě). Celý den jsme si počínali dobře, ale za soumraku byl náš bratr Suskomaš zraněn a proto jsme vyhledali váš kmen. My už nemůžeme dál pokračovat ve stopování Mohykána, protože jsme velice vysílení a někteří mí bratři jsou zraněni. Proto se obracíme na váš kmen s prosbou, aby jste vy pokračovali po stopách starého Mohykána. Pokud doputujete, Nak – čitiwan se dostane do vašich rukou. Věřím, že s ním naložíte, jak nejlépe budete umět a já budu mít srdce blažené, protože budu vědět, že tato vzácnost je v dobrých rukou.

Iste tedy odhodláni v tomto nelehkém úkolu pokračovat místo nás, Čirikávů?“
(pauza - porada vedoucích s dětmi a krátká diskuze zda přijmou tento úkol. Dramatizování situace, že to asi nebude snadné, nakonec se rozhodnou pro pokračování)

„Výborně, děkuji vám, velice jste mě potěšili a já jsem hned poznal, že vy jste dobrosrdečný kmen. Slyšte tedy, co vše musíte vědět:

K mapě, kterou potřebujete k nalezení Nak – čitiwanu, vás Mohykán dovede sám. Zřejmě se tady někde objeví, on to všechno vidí a v pravou chvíli se ukáže. Nebojte se ho, je to přítel. Stopujte ho však pouze jedenáctý den osmého měsíce za soumraku... - chvíle zamyšlení - což je právě dnes! Mapu pak střežte jako oko v hlavě, neboť kmen Mangúú prahne po Nak – čitiwanu a nezalekne se ničeho. Dále vám předám tento

šíp. Jeden ze šesti šípů. Zbýlých pět šípů musíte nezbytně získat. Pomohou vám jasněji ukázat, kde hledat. Vaším náčelníkům kmenů předám tyto čtyři tabulky. Jak s nimi naložit, prozradím jim, oni poté vám. Děkuji Vám, bratři, z osady I-ŠI-TA-WAI. Já i mí bratři, tak i celý kmen Mohykánů, Vám jsem z celého srdce zavázáni.“

Po tomto výstupu indiánská delegace odejde a celá osada se vydá za starým Mohykánem, který se objeví na cestě. Půjde v popředí s loučí a dovede je k místu, kde bude hořet svíčka v loďce. Tam začnou kopat a vykopou mapu. Mezitím se Mohykán vytratí a mapa se vezme do chaty.

2.11.2 Úterý

Úterní rozcvičku obohatí téma indiáni na Hawai. Vedoucí ztvární krátkou scénku ve stylovém převlečení.

Duchovní okénko u snídaně poskytne první téma - Boží láska – srdce.

Bůh, náš nebeský otec, nás velmi miluje. Stvořil nás ke svému obrazu. V mnohém odrážíme jeho charakter. Stvořil nás unikátní, jedinečné. Hned po té, co jsme byli stvořeni, zničil formu (rámeček). Ví o nás úplně všechno. Bůh nás zná víc, než my sami sebe. On ví, co je pro nás nejlepší, a touží po naší radosti z blízkého, milujícího a plného vztahu s ním – a to nejen v tomto životě. Pro tohle jsme byli stvořeni.

Já jsem Pán, milosrdný a milostivý Bůh. Já jsem bohatý v neochvějné lásce a věrnosti. (slovo na doplnění)⁴⁵

„Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.“ (1Jan 4,16)

Dopolední program I začne hrou v terénu s názvem Fénická abeceda (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*) a přejde ve výtvarnou činnost malování kamenů (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*). Tato činnost se nemusí stihnout celá, kameny a úpravu jejich okolí si skupinky dodělají během celého dne, ve volných chvílích nebo v odpoledním volnu. Dopolední program zakončí první mše svatá.

V **odpoledním klidu** mají děti možnost účastnit se několika workshopů pod dohledem vedoucích (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*).

Odpolední blok I obsáhne hru s názvem Práskačka a malování vlajek (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*).

Odpolední blok II zahájí pokračování programu. V pondělí došla celá táborová skupina na místo, kde našla mapu a dostala šíp s nápisem HORA. To se

⁴⁵ *Symbols* [online]. 2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://faithin5.com/symbols/>

stalo náповědou, že další šíp bude na hoře. Nyní tedy nastane výprava za dalším šípem, předem připravená vedoucími. Cesta povede po fáborcích určitou trasou. Účastníci přijdou na místo, kde bude z provázků připravená pavučina mezi stromy. Tou musí všichni projít. Na druhé straně pavučiny se na strom připevní šíp s nápisem LES. K tomuto stromu někdo z dětí přijde a vezme ho. Cesta tam i zpět proběhne v naprosté tichosti. Pokračování odpoledního programu přejde k duchovnímu tématu. Tento den je na program Desatero (Mt 19, 17). Aktivita: nejdříve krátké popovídání si s dětmi o hříchu, poté děti vypíší na papír hříchy, které znají. Dále začne zamyšlení, při kterém si děti uvědomí, že každý z nich je jedinečnou individualitou. Nejdříve si musí pohodlně sednout a zavřít oči a vedoucí začne pomalu číst příběh při klidné tiché hudbě. Jakmile příběh dočte, děti nakreslí dar, který dostali od Moudrého starce v příběhu. Příběh:

Představte si, že otevíráte dveře a vycházíte ven. Vidíte, že vycházíte na velikou travnatou plochu. Když se rozhlédnete, vidíte kolem sebe jasné světlo, svěží barvy, trávu, oblohu, slunce. Cítíte, jak vám do obličeje povívá lehký větřík. A cítíte vůni trávy a květin. Teď si uvědomte, že se máte vydat na zvláštní cestu za zajímavým dobrodružstvím. Abyste se dostali tam, kam jdete, budete potřebovat speciální dopravní prostředek. Podíváte se vzhůru a vidíte zvláštní, kouzelný létající koberec, který se najednou objevil na nebi a snáší se na zem vedle vás. Když je těsně nad zemí, zastaví vedle vás, abyste na něj mohli snadno nastoupit. Vzkročíte na něj a usadíte se. Koberec zase vzlétne. Cítíte, jak vás zdvíhá, jak se zvedáte nad zem a jak vás koberec nese výš a výš. Můžete dokonce cítit, jak se při stoupání nad zem ochlazuje vzduch. Zjišťujete, že se cítíte bezpečně – víte, že nemůžete spadnout ani se poranit. Když se rozhlédnete kolem sebe, uvidíte, jak je teď na zemi všechno maličké. Jak letíte na svém kouzelném koberci čím dál výš, začínáte se přibližovat k veliké hoře. Kouzelný koberec vás nese k místu, kde se dá přistát. Toto místo je velice zvláštní – téměř jako velká jeskyně. Její stěny jsou pokryty krystaly, které připomínají drahokamy a ve světle se lesknou. Je to děsivé! Uvědomíte si, že tohle je domov Moudrého starce. Začnete pociťovat jeho přítomnost. Moudrý stařec se objeví a bude držet malou zlatou skříňku. Uvnitř této skříňky bude zvláštní dar, jen pro vás. Nejprve vás uchvátí nádhera skříňky. Než ji otevřete, uvědomte si, že věc uvnitř představuje dar, kterým jste vy pro svět. Začnete skříňku otevírat a uvidíte dar. Vyjmete ho ze skříňky, budete ho držet a dotýkat se ho. Až ho ucítíte v rukou a prohlédnete si jej ze všech stran, propojení mezi tímto předmětem a darem, kterým

jste vy, vám bude čím dál jasnější. Pak vás Moudrý stařec vyzve, abyste se naprosto svobodně ptali na všechno, co chcete o tomto daru vědět, nebo abyste k němu v této chvíli řekli, cokoli chcete. (chvíle ticha, kdy si každý promýšlí otázku)

Nyní si začínáte uvědomovat, že je čas odletět, a poděkujete Moudrému starci za tento zvláštní dar. Víte, že ho můžete kdykoli navštívit, a pro tuto chvíli se s ním rozloučíte. Dar uložíte zpátky do skříňky a vezmete si ho s sebou. Vráťte se k východu z jeskyně a nasednete zpět na kouzelný koberec. Až ucítíte, že vás koberec odnáší pryč – ven z jeskyně a okolo hory do otevřeného prostoru a zpět na zem – můžete o tomto zvláštním daru přemýšlet. Brzy zjistíte, že se blížíte zpátky k travnaté louce, odkud vás koberec odnesl, a jemně přistáváte. Sestoupíte z kouzelného koberce a vezmete si svůj dar s sebou. Vidíte, jak kouzelný koberec letí pryč. A pak se cestou časem a prostorem vrátíte do současnosti v této místnosti.

Po večeři budou mít děti možnost psát hodnocení celého dne, které slouží vedoucím jako zpětná vazba.

2.11.3 Středa

Další rozcvička ve veselém stylu - indiáni na Aljašce.

Duchovní okénko - Náš problém – *smutný obličej*.

Všichni jsme zhřešili (udělali špatné věci), nenásledovali jsme Boží cesty, účely a záměry – v neposlušnosti jsme konali věci podle sebe. Smutným výsledkem našeho hříchu je odloučení od Boha. Jsme duchovně ztraceni. Popravdě jsme duchovně mrtví a Bůh je pro nás cizinec.

Všichni zhřešili (konali zlo); nikdo z nás nedosahuje slavné Boží úrovně. Naše hříchy nás odřízly od Boha. Kvůli nim se od nás odvrátil. (slovo na doplnění)⁴⁶

„Říkáme-li, že jsme bez hříchu, klameme sami sebe a pravda v nás není.“ (1Jan 1,8)

Dopolední blok zahájí zapisování na večerní stezku odvahy. Poté pokračuje výtvarnou činností nazvanou Obří malování (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*), výukou střelby z luku s pomocí vedoucího a hrou v terénu Proti sobě (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*). Po návratu z terénu děti zjistí, že jim někdo ukradnul vlajky. Najdou pouze vzkaz připíchnutý šípem s nápisem: „*Špatně si hlídáte své vlajky!*“. Podepsaný je *Tašunka Witka*. Začne pátrání a přemýšlení (vedoucí dělají, že o ničem neví). Najednou se *Tašunka Witka* objeví i s vlajkami a začne všem říkat, že nejsou připraveni na vniknutí nepřátel na jejich

⁴⁶ *Symbols* [online]. 2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://faithin5.com/symbols/>

území a jak si nehlídají své věci. Oznamí, že je přítelem, že zná starého Mohykána a ví o jejich putování po stopách Mohykánů. Chce pomoci a zároveň si tak vyřídit své účty s nepřátelským kmenem Mangůů. Nastane diskuze mezi ním a dětmi o jeho připojení k nim. Zda to tábor neohrozí, zda je opravdu přítelem. Po domluvě se pak připojí do osady a zůstane s dětmi. Záleží na vedoucích, jak celou situaci zdramatizují.

Odpolední blok I dnes bude patřit duchovnímu programu, zejména modlitbě Otče náš (Lk 11, 1). Aktivita: Upozornit na latinský překlad této modlitby a společně si ho přečíst.

PATER NOSTER

Pater noster, qui es in caelis:

sanctificétur nomen tuum:

advéniat regnum tuum:

fiat voluntás tua,

sicut in caelo et in terra.

Panem nostrum cotidiánum

da nobis hodie,

et dimitte nobis debita nostra,

sicut et nos dimittimus debitoribus nostris

et ne nos indúcas in tentatióne:

sed líbera nos a malo.

Amen.⁴⁷

Modlitbu Otče náš pak přečíst v podobě rozhovoru (*viz příloha č. 11: Otče náš – rozhovor*). Ten společně rozebrat a pobavit se o něm. Čtou dva vedoucí, pomalu a srozumitelně.

V **odpoledním bloku II** proběhne výprava za dalším šípem, a to do lesa. Děti půjdou se zavázanýma očima a rukama se budou přidržovat provázku nataženého mezi stromy. Jakmile dojdou do cíle, čekají na ostatní. Šátky si sundají všichni najednou a začnou hledat šíp ve vyznačeném území. Při hledání se nikdo nesmí podívat vedoucím do očí. Kdo se podívá, zkamení a již nesmí dál hledat. Uvidí pak šíp připevněný na stromě a na něm nápis JEZERO. Cestou zpět opět nikdo nemluví.

⁴⁷ *Youcat*, s. 280.

Večerní program započne společnou večerní modlitbou, po níž vedoucí zahájí stezku odvahy. Tou projdou všechny děti ve dvojicích. Po celé délce stezky se rozmístí vedoucí, vždy do křoví vedle louče, aby byla celá trasa hlídána. Jeden vedoucí děti vypouští z chalupy a společně se tam baví. Jakmile děti přijdou ze stezky, jdou na rychlou hygienu a spát.

2.11.4 Čtvrtek

Po pozdějším budíčku než obvykle (kvůli stezce odvahy) si Tašunka Witka připraví zvláštní rozcvičku. Předvede, jak den začínali indiáni z jeho kmene.

Při snídani vedoucí dětem vysvětlí celodenní aktivitu – tzv. Andělíčky. Každý si vylosuje jméno kamaráda a tomu se po celý den snaží konat dobré skutky, nosit mu dárečky a různě pomáhat. Večer pak proběhne vyhodnocení a každý zjistí, kdo byl jeho andělíčkem.

Duchovní okénko tento den přinese téma - Boží řešení – kříž.

Ježíš, Boží syn, zemřel, aby zničil náš hřích a přivedl nás zpět k Bohu. Před 2000 lety protrpěl krutou smrt na kříži. To nebyla chyba. To byla mise - zničit účinek hříchu. Jeho důvodem byla jeho bezvýhradná láska k nám. Svou smrtí a zmrtvýchvstáním Ježíš postavil most přes propast mezi námi a Bohem, ukončil oddělení od Boha. Bůh nás chce zpět. To je teď naše volba.

Když jsme byli ještě hříšníci, Kristus zemřel pro nás. On zemřel pro hříšníky, aby nás mohl přivést bezpečně domů, k Bohu. (slovo na doplnění)⁴⁸

„Vždyť i Kristus trpěl za vás a zanechal vám tak příklad, abyste šli v jeho šlépějích.“
(1Petr 2,21)

Dopolední blok je tento den naplněn krátkou sérií her a výtvarnou činností. Lyže, Famfrpál, Šátková honička a výroba svíček (viz příloha č. 16: Podrobný popis táborových aktivit).

V **odpoledním volnu** se děti mohou účastnit workshopů, tento den navíc s možností napsání pohlednic rodině.

Odpolední blok I otevře Tašunka Witka příběhem o jezeru:

„Slyšel jsem o jezeru, které hledáte. Dokonce vím, kde leží. Nejdříve bych vám ale rád pověděl legendu, která se k tomuto jezeru váže a kterou byste měli znát, pokud k němu chcete jít. Je to příběh o indiánské dívce jménem Naira. Byl krásný večer a ona stála na okraji skály a svou tvář nastavovala slunci. Zbytky paprsků

⁴⁸ Symbols [online]. 2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://faithin5.com/symbols/>

zapadajícího slunce nechávala běhat po své tváři. A v té pozdní klidné hodině upadla do lehkého spánku. Ocitla se ve snu v indiánské zemi Tallach, zemi věčného štěstí a nekončící radosti. V zemi, která byla půvabná v každé roční době a připomínala cestu rájem. Ladně se pohybovala po úzkých cestičkách, na kterých nezůstala ani stopa po jejích mokasínech. S úsměvem ve tváři došla až k jezeru Tahoe. Před ním posedával starý unavený indián, ale moudrost se mu značila ve tváři. „Pojď blíž, mé dítě.“ vyzval Nairu a ona udělala pár nesmělých kroků. „Než půjdeš dál k jezeru, musíš si vyslechnout, co mám na srdci.“ přikývla beze slov. „Jezero, které vidíš není obyčejným jezerem. Skrývá v sobě mnohá tajemství. Staří Irokézové ho pojmenovali Tahoe, tzn. jezero splněných přání. Když vejdeš do jeho vod a pomyslíš na to, co by sis přála mít, na to co by jsi potřebovala, jezero tvé přání splní. Jen zde hrozí nebezpečí. Ve vodách Tahoe už mnoho nešťastníků ztratilo život a věci, které si přáli zůstali na dně jezera. Proto buď na pozoru, vezmi si jen věc, která patří tobě, po které jsi toužila a nedojeď zatracení. Přej si něco jen s čistým srdcem a s čistým úmyslem. A ještě jednu věc musíš vědět. Na cestě k jezeru uvidíš na zemi ležet dřevěný kříž. Od tohoto znamení se dál musíš vydat bosa.“ Naira tedy vkročila do vod Tahoe a myslela usilovně na Shawban, indiánské koření léčící každou bolest. Nebylo nikde k nalezení, proto po něm toužila, pro svou nemocnou sestru. A jezero její přání splnilo. Na dně Tahoe ležel malý váček se Shawban. Sáhla pro něj, ale v tom si všimla v průzračné vodě drobných lesknoucích se kamínků. Ze zvědavosti jeden vytáhla a podívala se skrze něj do slunce. Pak druhý, třetí. V tom se jezero začalo zakalovat, voda vířila a dno se pomalu propadalo. Do krásného slunečního dne zazněl výkřik... Procitla z hlubokého snu až když slunce již zapadlo. Na celý kraj padla stísněnost blížící se noci. Ale v očích Nairy byla naděje, s hlavou hrdě vztyčenou hleděla do nového dne.....“ Po dočtení legendy povede Tašunka Witka osadu k jezeru (potok) pro šíp, ležící ve vodě mezi zlatými kamínky. Po odolání zlatým kamínkům (protože osada jde s čistým úmyslem pouze pro šíp) se vyloví šíp s nápisem NEPŘÁTELSKÉ ÚZEMÍ.

Odpolední blok II začne hrou v terénu s názvem Věty (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*). Po ní se pokročí v táborovém duchovním programu – modlitbou Anděle Boží (Ž 91, 11 – 12). Aktivita: U této modlitby si děti ve skupinkách vymyslí krátkou scénku, kdy ztvární situaci, jak Anděl strážný zachránil někomu život, nebo kdy nad někým stál a hlídal ho. Můžeme jim

připomenout, že tento den od rána probíhá aktivita Andělíčci. Dále bude tento blok pokračovat mší svatou.

2.11.5 Pátek

Při páteční rozcvičce si děti s vedoucími zatančí kolem ohně, který vedoucí připraví.

Duchovním okénkem se tento den zamyslíme nad tématem - Náš pomocník – *plamínek*.

Duch svatý dělá ze vztahu s Bohem vzrušující realitu. Jméno Ducha svatého doslova znamená: „přijít na pomoc“. Pomáhá nám v tolika věcech. V první řadě nám dává vědět o našich hříších; vede nás domů k Bohu a duchovně nás oživuje; přichází žít v nás; učí nás o Bohu a o jeho cestách; přibližuje nás k Ježíšovu charakteru; dává nám víru, naději, lásku, radost, pokoj, spokojenost a sílu. Naplňuje Boží záměr a úděl v našem životě. A mnohem víc! Bez něj je křesťanský život nemožný.

Jako Duch Boží pracuje v nás, stáváme se více a více jako On, a více odrážíme Jeho slávu. (slovo na doplnění)⁴⁹

„Sestoupí na tebe Duch svatý a moc nejvyššího tě zastíní.“ (Lk 1,35)

Dopolední blok se tento den uskuteční ve vesnici. Děti mají za úkol najít šest papírků své barvy, na nichž je rozepsána následující věta:

(SEJDĚTE) (SE U) (KOSTELA) (A) (HLEDEJTE) (ŠÍP)
1 2 3 4 5 6

Ty pak musí skupinka poskládat dohromady, sejít se u kostela a hledat šíp. Protože se tento den ale tábor nachází v nepřátelském území, šíp se dětem najít nepodaří – zrada!

Odpolední blok I začne tento den později, kvůli prodlouženému polednímu klidu po cestě z vesnice. Proběhne hra Nemoci (*viz příloha č. 16: Podrobný popis táborových aktivit*). Jako další hry se mohou zvolit jakékoliv klasické táborové hry pro vyplnění času: Metro, Městečko Palermo apod. I tento den se rozebere jedna z modliteb – modlitba Magnificat (Lk 1, 46). Aktivita: Vypsát co nejvíce situací z Bible, při kterých byla Panna Maria – co nejvíce zmínek o ní, které děti napadnou. Poté se naučit píseň k Panně Marii nebo si alespoň nějakou společně zazpívat.

V Odpoledním bloku II si děti zahrají na dělníky, jejichž úkolem se stane kopání studny. Každá skupinka si najde své místo v lese a začne kopat jámu.

⁴⁹ *Symbols* [online]. 2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://faithin5.com/symbols/>

Vyhrává ten kmen, který narazí na vodu. Pokud vody nikdo nedosáhne, zhodnotí se hloubka a šířka jámy. Odpolední blok se zakončí mší svatou.

Večerní program nabídne spoustu dobrodružství. Chybí totiž šíp. Pro ten se musí všichni vypravit do nepřátelského území, kde leží nepřátelský kmen Mangúú, který šíp ukradl. Na tom místě pak všichni uvidí vyhaslý oheň a pár starých indiánů, zahalených v dekách, spících kolem ohniště. Nejmladší táborník se musí připlížit ke spícím indiánům a vzít jim šíp s nápisem ÚDOLÍ. Co nejrychleji se pak uskuteční návrat do chaty.

2.11.6 Sobota

O rozcvičku se tento den postarají táborníci. Každý si připraví jeden cvik a ostatní po nich opakují.

Poslední duchovní okénko nabídne téma - Naše volba – šipka zpět.

Jak odpovíme Božímu pozvání k osobnímu vztahu s ním? Bůh nás vyzývá k lítosti. To doslova znamená udělat U-zatáčku – vděčně přijat, co pro nás Ježíš udělal a dělá a změnit naše smýšlení a život. Začít žít s Bohem místo života bez Něj, o tom to všechno je. Otočíme se o 180 stupňů (U otočka) a začneme žít s Bohem? Přijmeme jeho dar nového, plného a vzrušujícího života s Ním?

Otočte se ze svých hříchů a otočte se k Bohu, obraťte se tak, abyste mohli být očištěni z vašich hříchů. Potom přijde úžasný čas zotavení. Láska překrývá všechny hříchy.“ (slovo na doplnění)⁵⁰

„Obraťte se a čiňte pokání. Každý z vás ať přijme křest ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů.“ (Sk 2, 38)

Dopolední blok musí začít rekapitulací celého týdne, co vše se už stalo. V chatě se nachází již pět šípů, ale stále chybí poslední, šestý. Proto je třeba se pro něj vypravit ihned. Do údolí. Po chvilce putování vedoucí zahrají scénu, že chata leží v údolí a všichni se vrátí hledat šíp k chatě. Ten uvidí připevněný na zadní straně cedule „Osada IŠI-TA-WAI“. Na šípu již nebude nic napsáno – to se stane znamením, že se jedná o poslední šíp. Pro prověření znalostí správných křesťanských indiánů se odehraje další hra – tzv. Otázková hra (*viz příloha č. 16: Podrobný popis táborových aktivit*).

V **odpoledním klidu** se vyhradí poslední možnost pro dodělání veškerých workshopů a především skalpíků.

⁵⁰ *Symbols* [online]. 2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://faithin5.com/symbols/>

Odpolední blok I se stane odpolednem plným her. Např. Chřestýši, Plížení, Stráž náčelníků (viz příloha č. 16: *Podrobný popis táborových aktivit*). Je možno zvolit jiné hry nebo dělat cokoli jiného. Tento blok je spíše oddechový.

Odpolední blok II taktéž nebude patřit náročným aktivitám. Spíše se nabízí možnost poskytnout dětem spontánní volnočasové aktivity, popovídání si nebo dodělávání vlastních činností. Pro vedoucí nastává čas příprav na večerní program, počítání bodů, psaní diplomů a účastnických listů. V tomto bloku se zakončí „táborové duchovno“ poslední modlitbou Zdravas Maria (Lk 1, 28; Lk 1, 42). Aktivita: K této modlitbě je nejlepší volba činnosti – růženec. Pro zapojení všech účastníků tábora proběhne modlitba růžence se svíčkami. Vedoucí se pomodlí úvod a závěr a děti jednotlivé desátky. Za každý desátkem položí dítě svíčku na zem. Sestaví se tak růženec. Po sečtení všech bodů a doplnění písmen do hlavní táborové legendy předají vedoucí svým skupinkám tabulku, kde si vyluští tajenku. V tajence se dozví, že mají hledat zprávu pod svým kamenem. (viz příloha č. 13: *Hlavní táborová legenda*). Každá skupinka se rozběhne ke svému kameni, o který se celý týden starala. Tam najde část zprávy. Dají tedy dohromady všechny čtyři díly zprávy, kde se dočtou:

SPOJTE MÍ	STA NA M	APĚ A DOZVÍ	TE SE VÍCE !!!!!
1	2	3	4
K	L	Í	Č

Na druhé straně zprávy pak bude napsáno KLÍČ. Spojením všech míst na mapě se objeví šipka, ukazující na určité místo.

Obrázek č. 7: Mapa z předešlého tábora⁵¹

Tam se všichni vypraví a začnou hledat velký klíč, připevněný na strom. Pod ním musí vykopat poklad v podobě truhličky s medailonky jako odkazem víry – odkazem Mohykánů. Poklad se dostane do správných rukou, ke křesťanům, a víra se může

⁵¹ Soukromý archiv pořádaných táborů.

předávat dál. Tak jako křesťané věří ve svého Boha, indiáni věří ve svého Velkého Ducha. Jejich Velký Duch je náš Bůh. Indiáni mají tedy stejnou víru jako my. Proto je odkaz Mohykánů určený nám křesťanům.

Aby se děti dostaly ke klíči, musí nejdříve spojit všech šest šípů hroty k sobě. Tak učiní na zemi před pavučinou z gázy, která bude natažená mezi stromy. Jakmile se hroty všech šípů dotknou, jeden z vedoucích pavučinu nepozorovaně zapálí loučí. Otevře se tak vstup ke klíči. V tu chvíli se ztratí nepřátelský kmen Mangúú, který celý tábor stopoval od chalupy až k pavučině. S truhličkou se pak všichni vrátí do chalupy, kde usednou k připravené hostině ve společenské místnosti. Vedoucí otevřou truhličku a medailonky všem rozdají – to je symbolem předání víry a úkolu žít podle Božího obrazu. Celý tento slavnostní večer se zakončí vyhlášením výsledků jak jednotlivců, tak skupin. Předají se diplomy, účastnické listy, odměny a zábava pak může pokračovat do pozdějších hodin.

2.11.7 Neděle

Poslední táborový den už neproběhne ranní rozcvička ani duchovní okénko. Vše je zakončeno a nastává chvíle balení a úklidu chalupy. Do úklidu se zapojí všichni. V odpoledních hodinách proběhne závěrečná mše svatá, spojená s návštěvou rodičů, kteří si přijedou vyzvednout své děti. Na této mši svaté se děti i vedoucí zapojí do čtení liturgického textu, obětního průvodu (*viz příloha č. 10: Obětní průvod k závěrečné mši svaté*) a celou ji doprovodí zpěvem. Po mši je možnost rodičům zazpívat táborovou hymnu a ukázat vše, co se za týden podařilo. Po odjezdu rodičů s dětmi vedoucí uklidí chatu a s pocitem snad dobře vykonané práce i oni odjedou.

ZÁVĚR

Cílem tohoto bakalářského projektu bylo přiblížit kompletní zpracování letního tábora s důrazem na duchovní stránku této volnočasové aktivity. Tématicky je tábor zaměřen na putování Po stopách indiánů, obzvláště po stopách Mohykánů. Důraz duchovní stránky tábora spočívá ve zhotovení duchovního programu pro tábor, který je rozdělen na tzv. „duchovní okénka“ a velké duchovní vyučovací bloky. V rámci duchovních okének je dětem předáváno pět základních pravd víry s použitými symboly a krátkým zamyšlením. Vyučovací bloky pak zahrnují rozpracování pěti nejdůležitějších církevních modliteb s aktivitami k nim se vztahujícími. K dalším činnostem duchovního programu se dají zahrnout každodenní ranní a večerní modlitby, modlitby před jídlem a mše svaté, spojené s návštěvou duchovních osob a možností svátosti smíření.

Bakalářský projekt je rozpracován do detailních postupů, se všemi náležitými opatřeními a pomůckami. Proto si dovoluji říci, že je výborným výkazem pro vedoucí, jejichž zájem a ochota věnovat se dětem a mládeži jim napomáhá realizovat podobné volnočasové aktivity. To patří mezi nejdůležitější podmínky pro pořádání letních táborů.

Z vlastních zkušeností mohu potvrdit fakt, že pokud by vedoucí tábor nevedli s nadšením, zájmem a maximálním dobrovolným nasazením, aniž by očekávali odměnu, obávám se, že děti by z tábora neodjížděly příliš nadšeny a obohaceny. Na letní tábor se jede rekreovat účastník, ne vedoucí. Ten pracuje na sto procent pro své svěřence. Jen tak může pak z tábora odjíždět s pocitem dobře vykonané práce.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bibliografie

Bible. 13. vyd. (4. opravené vyd.). Praha : ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST, 2007. 1388 s. ISBN 978-80-85810-57-8.

Familiaris Consortio. 2. vyd. Praha : ZVON, 1996. 104 s. ISBN 80-7113-161-X.

FERRERO, Bruno. *Vychovávej jako Don Bosco*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 144 s. ISBN 978-80-7367-294-2.

HALASOVÁ, J. *Letní dětský tábor jako významný prvek výchovy dětí na prvním stupni ZŠ*. Olomouc, 2009. Diplomová práce. Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. 1. vyd. Praha : Portál, 2004. 176 s. ISBN 80-7178-927-5.

Kancionál. 5.vyd. Praha : ZVON, 1994. 720 s. ISBN 80-7113-096-6.

MATĚJČEK, Zdeněk – POKORNÁ, Marie. *Radosti a starosti*. 1. vyd. Jinočany : H+H, 1998. 205 s. ISBN 80-86022-21-8.

MRÁČKOVÁ, Helena – POKLUDA, Zdeněk – RUSZELÁK, Josef. *Putování časem Zlínským krajem*. 1. vyd. Zlín : Zlínský kraj, 2010. 200 s. ISBN 978-80-254-8405-0.

PÁVKOVÁ, J. – HÁJEK, B. – HOFBAUER, B. – HRDLIČKOVÁ, V. – PAVLÍKOVÁ, A. *Pedagogika volného času*. 3. vyd. Praha : Portál, 2002. 231 s. ISBN 80-7178-711-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. 528 s. ISBN 80-7178-308-0.

WRIHT, H. Norman – OLIVER, Gary J. *Průvodce křesťanským rodičovstvím*. 1. vyd. Praha : SAMUEL, 2004. 236 s. ISBN 80-86849-00-7.

Youcat. 1. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2011. 301 s. ISBN 978-80-7195-564-1.

ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her I – Hry v přírodě*. 2. vyd. Praha : Olympia, 1987. 629 s. ISBN – neuvedeno.

ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her II – Hry v klubovně*. 1. vyd. Praha : Olympia, 1986. 567 s. ISBN – neuvedeno.

Rozhovor s P. Mgr. Karlem Janíčkem.

Soukromý archiv pořádaných táborů.

Internetové zdroje

- Symbols* [online]. 2012 [cit. 2012-03-13]. Dostupné z: <http://faithin5.com/symbols/>
- Mohykáni* [online]. 2012 [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <http://indiancorral.cz/cz/index.php?a=52&PHPSESSID=05fff8ea77d321a7104804c695499631>
- Indiánské modlitby* [online]. 2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: http://novazeme.ning.com/profiles/blogs/indianske-modlitby?xg_source=activity
- Charakteristika kraje* [online]. 22.11.2002 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?chnum=1&nid=3581&doctype=ART&docid=27939>
- Centrum pro rodinu* [online]. 2007 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.faraklobouky.cz/centrum-pro-rodinu-o-nas.htm>
- Činnost Centra pro rodinu v roce 2008* [online]. 2008 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.faraklobouky.cz/clanky/cinnost-centra-10.htm>
- Otče náš* [online]. 2012 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=MtYVyy3rRq0>
- Dovolená Zlínský kraj* [online]. 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.superchalupy.cz/ubytovani-zlinsky-kraj/>
- Generali pojišťovna a.s.* [online]. 2009 - 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.generalizlinsky.cz/pobocky/zlinsky-kraj>
- Arcidiecéze olomoucká* [online]. 2012 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.ado.cz/obsah/dekanat-valasske-klobouky>
- Historie* [online]. 2007 [cit. 2012-04-10]. Dostupné z: <http://www.faraklobouky.cz/historie-farnosti.htm>

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Plakát

Příloha č. 2: Přihláška na letní tábor

Příloha č. 3: Informační list

Příloha č. 4: Návrh indiánského oblečení

Příloha č. 5: Účastnický list

Příloha č. 6: Táborová hymna

Příloha č. 7: Táborový řád

Příloha č. 8: Pravidla účastníků tábora

Příloha č. 9: Skalpíci

Příloha č. 10: Obětní průvod k závěrečné mši svaté

Příloha č. 11: Otče náš - rozhovor

Příloha č. 12: Jídelníček

Příloha č. 13: Hlavní táborová legenda

Příloha č. 14: Fénické písmo

Příloha č. 15: Soupis pomůcek na každý den

Příloha č. 16: Podrobný popis táborových aktivit

Příloha č. 1: Plakát

PRO VŠECHNY ODVÁŽNÉ A ZVÍDAVÉ DĚTI, ČTĚTE!!!

MÁŠ CHUŤ PROŽÍT O PRÁZDNINÁCH NĚCO NOVÉHO,
DOBRODRUŽNÉHO A ZAJÍMAVÉHO?
CHCEŠ ZKUSIT, JAKÉ JE BYDLET V PRAVÉM TEE-PEE
NEBO SI ZATANCOVAT KOLEM OHNĚ?
CHTĚL BYS VÍC POZNAT ŽIVOT STARÝCH INDIÁNŮ, ZAZ
PÍVAT SI A ZAHRÁT SI NA JEJICH HUDEBNÍ NÁSTROJE?
CHCEŠ PROŽÍT MODLITBU POD ŠIRÝM NEBEM, NETRADIČNÍ MŠI SVATOU,
BOJOVAT S PŘÁTELI ZA SPRAVENOU VĚC A NA KONCI MOŽNÁ...

PAK NEVÁHEJ A PŘIHLAS SE NA

**KŘESŤANSKÝ
INDIÁNSKÝ
TÁBOR**

(NA TÉMA: PO STOPÁCH INDIÁNŮ)

POKUD MÁŠ ODVAHU
TOMUTO VŠEMU ČELIT,
PAK JSME TENTO TÁBOR PŘIPRAVILI PŘÁVĚ PRO
TEBE!!!

**KDO: PRO MALÉ INDIÁNY A INDIÁNKY
OD 2. DO 6. TŘÍDY**

KDY: 11. – 18. 8. 2011

**KDE: INDIÁNSKÁ OSADA
VAŇATKA - VRBĚTICE**

POŘÁDÁ CENTRUM PRO RODINU.
NA CENTRU SI TAKÉ MŮŽETE
VYZVEDNOUT PŘIHLÁŠKY!

PODROBNĚJŠÍ INFORMACE NA: 732742995 (JANA Š.)
TĚŠÍ SE NA TEBE: JANČA, LUCIE, BĚTKA, VĚRKA, TERKA, VERČA

Příloha č. 2: Přihláška na letní tábor

PŘIHLÁŠKA NA KŘESŤANSKÝ INDIÁNSKÝ
TÁBOR
(od 2. – 6. třídy)

Pořádá: CENTRUM PRO RODINU VALAŠSKÉ KLOBOUKY

Kdy: 11.8 – 17.8. 2011

Kde: Indiánská osada - Vaňatka Vrbětice

Cena: 1000 Kč

Vedoucí tábora: Jana Šerá + tým

(Podrobnější informace zašleme později)

JMÉNO A PŘÍJMENÍ:.....

ADRESA:.....

TELEFON:.....

VĚK:.....

TŘÍDA:.....

ZDRAVOTNÍ STAV:.....

Prosíme, aby tuto část přihlášky vyplnili pouze rodiče!

1. zájmy, záliby, koníčky vašeho dítěte:

2. v čem vaše dítě vyniká (popř. co mu naopak jde méně):

3. Má vaše dítě z něčeho strach?

4. Má vaše dítě rádo tvořivé činnosti? (ruční práce, malování, vyrábění a tvoření, popř. co mu jde?)

Berte, prosíme, tento dotazník zcela vážně, protože nám pomůže připravit takový tábor, na kterém bude Vaše dítě spokojené. Děkujeme.

Podpis rodičů:.....

Prosíme, přihlášku odevzdejte co nejdříve (nejpozději do 1. června) na Centrum, nám osobně, nebo ji pošlete na adresu:

Jana Šerá, Študlov 148, p. Horní Lideč 75612 (tel. 732742995)

Těší se na Vás Janča, Lucie, Věrka, Bětka, Terka a Verča

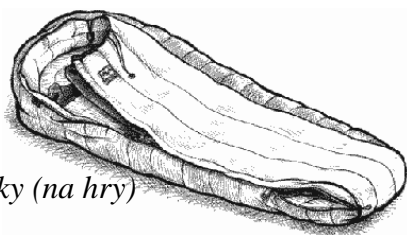
Příloha č. 3: Informační list

Bud' zdrav, rudý bratře...

Blíží se den, kdy se na chvíli změní Tvůj způsob života, na který jsi byl až doposud zvyklý. Poznáš lépe kulturu a zvyky starých indiánů, naučíš se spoléhat na své přátele a důvěřovat jim. Můžeš si ověřit svou sílu a budeš bojovat za dobrou věc navzdory nástrahám nepřátelských kmenů. Bude však třeba Tvé vytrvalosti a odhodlaného ducha, abys se ctí a hrdostí našemu kmenu náležící, dokázal překonat sám sebe a spolu s ostatními vytvořil společenství, v jehož středu přebývá Velký Duch...

Každý správný indián potřebuje:

- Spacák
- Karimatku
- Oblečení na spaní
- Oblečení do každého počasí + boty + plavky (na hry)
- Pokrývku hlavy (kšiltovka, klobouk, ...)
- Hygienické potřeby (zubní pasta, kartáček, mýdlo, ručník)
- Šátek
- Přezůvky
- Pláštěnku
- Psací potřeby, bloček
- Léky, které běžně užívá
- Peníze (kapesné + 1000kč)
- Kartičku zdravotní pojišťovny
- Batůžek na cestu (pití + kartičku pojišťovny)
- Indiánské oblečení všeho druhu, do každého počasí (dle vašich možností) – viz. druhá strana (kromě čelenek – ty budeme vyrábět)
- Jehlu a nit, popř. nůžky
- Jídlo – kdo má (domácí) – brambory, vajíčka, zelenina

Věci, které do indiánské osady nepatří – jako mobil, discmany, Mp3-přehrávače, knihy, cenné věci – budou u hlavního stanu zabaveny. Stejně tak i luky, nože, tomahavky a podobné zbraně!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

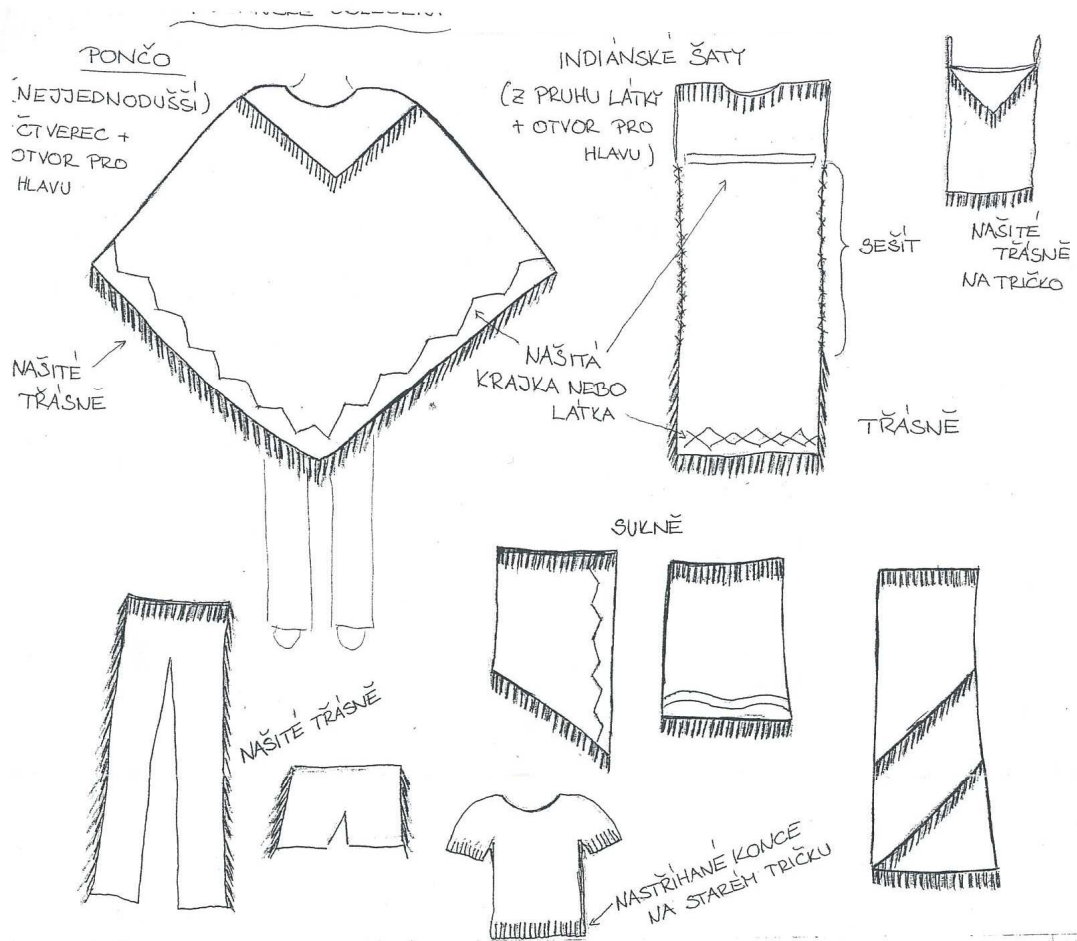
Sraz indiánů je 11.8. ve Študlově u kostela ve 12:30 hodin. (pojedeme autobusem)

Kontakty na nás: Jana Šerá 732742995, Lucka Čurečková 735253335
Bětko Čadová 736784540 Věrka Hrubčiková 604794092

(upozorňujeme, že v naší osadě není skoro signál, je možné, že se nedovoláte)

Těší se na tebe náčelníci kmenů: Janča, Lucka, Bětko, Věrka, Terka, Verča

Příloha č. 4: Návrh indiánského oblečení

BARVY - PŘÍRODNÍ - ODTÍNY HNĚDÉ, BÉŽOVÉ, ORANŽOVÉ, ŽLUTÉ, ŠEDÉ..

PONČO, ŠATY, POKŘ SUKNĚ SE DAJÍ JEDNODUŠE UŠÍT ZE STARÉHO PROSTĚRADLA NEBO Z JINÝCH STARŠÍCH LÁTEK

TRIČKA, KRAJASE, GATĚ - VE KTERÝCH BUDOU DĚTI CHODIT, HRÁT HRY A PODOBNĚ - NA NĚ TAKÉ MŮŽETE NAŠÍT TRÁSNE

OBLEČENÍ NEMUSÍ BÝT MOC NAZDOBENÉ - TO BUDEME DĚLAT AŽ NA TÁBOŘĚ (STEJNĚ TAK ČELENKU A RŮZNÉ DOPLNKY)

...VŠECHNO DLE VAŠICH MOŽNOSTÍ A ČASU...=)

Indiánský tábor 2011

„...učiň mě vždy ochotným, abych s čistýma rukama
a upřímnýma očima, přicházel k Tobě,
aby můj duch, až život zmizí jako zapadající slunce,
mohl dospět k Tobě a nemusel se stydět...“

Drahý.....!

*Díky tvé odvaze, síle, lásce a odhodlanosti pomoci
jste společně se svými rudými bratry bojovali za dobrou věc
a dokázali jste vytvořit úžasné společenství mladých indiánů,
nadšených pro Krista!*

*Děkujeme Ti a přejeme Ti, ať Tvé oči vždy dokáží vnímat krásu
skrytou v každém lístku a každé skále.*

*A ať Tvé srdce nikdy nepřestane chválit Hospodina –
svého Stvořitele...*

(podpisy vedoucích)

Příloha č. 6: Táborová hymna

Černé hory nad ránem
co dál a kam jen jít?
Polož hlavu na kámen
a slyšíš srdce bít.

Hejááá heja heja...hejááá heja! 2x

Slyšíš píseň větrů skal,
kde se rodí den,
to nepláče, jen budí ze sna
indiánská zem.

Hejááá heja heja...hejááá heja! 2x

Země otců pradávných,
čas měří orlů let,
slunce tady vychází,
aby osvětlilo svět.

Hejááá heja heja...hejááá heja! 2x

Jednou hory promluví
i kámen bude plát,
Wakantanka sestoupí,
svou lásku dětem dá!

Hejááá heja heja...hejááá heja! 4x

Táborový řád

- Indián neopouští osadu bez vědomí náčelníků, a to ani do nejbližšího okolí osady.
- Každý indián je povinen uposlechnout pokynů kteréhokoliv z náčelníků.
- Denní program je závazný pro každého indiána. Nikdo ho svým chováním nesmí narušovat. Na jednotlivé akce (organizované hry, nástupy, atd.) přichází indián vždy včas.
- Ve svém spacím prostoru, v chatě, v osadě a okolí udržuje každý indián pořádek a čistotu. Nepřechovává u sebe žádné potraviny ani sladkosti z domu. Ty odevzdává po příjezdu do společných zásob.
- Indián chrání majetek svůj a majetek táborový před poškozením. Případné poničení ihned hlásí náčelníkům.
- Každý indián dbá na svoji čistotu a v době hygieny se řádně umyje. Hlavně také po použití toalety. Respektuje čas budičku a nebudí ostatní předem. Dodržuje večerku.
- Indiáni dodržují požární předpisy. Platí zákaz manipulace s ohněm (zápalky, zapalovač, svíčky). Vše jen s dozorem a povolením náčelníků.
- Veškeré poranění své nebo kamarádovo hlásí ihned náčelníkům, především zdravotníkovi. I když se jedná o sebemenší drobnost.
- Při příchodu každý indián odevzdává náčelníkům veškeré kapesní nože, vysílačky, baterky nebo fotoaparáty. Platí také přísný zákaz kouření, požívání alkoholických nápojů či snad drog.
- Indián se k ostatním vždy chová čestně a kamarádsky. Na táboře a na výletech dbá na slušné chování a vystupování.
- Za porušení táborového řádu následuje napomenutí a případné další řešení situace.

Příloha č. 8: Pravidla účastníků

KAŽDÝ SPRÁVNÝ INDIÁN:

Poslouchá vedoucí!

Uklízí si po sobě!

Bez dovolení se nevzdaluje od chaty!

Nemluví sprostě!

Snaží se přispívat k utváření dobré nálady na táboře!

Je nebojácný a odvážný!

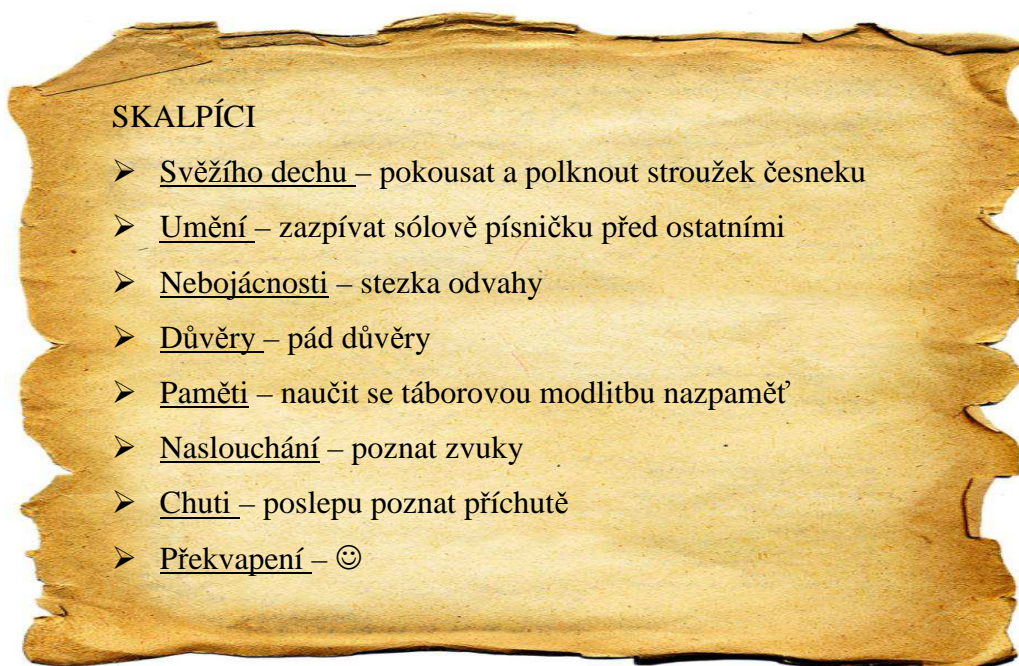
Je ochotný a pomáhá ostatním!

Nezapomíná na Boha!

Chová se kamarádsky k ostatním indiánům!

Není vybíravý v jídle!

Příloha č. 9: Skalpíci

VYSVĚTLIVKY:

Svěží dech – nebo cibule

Umění – jakákoliv píseň

Nebojácnost – stezka odvahy

Důvěra – nebo ulička důvěry, nebo běh důvěry

Paměť – nebo jiný text

Naslouchání – zvuky z počítače (hrom, motor auta, déšť ..)

Chuť – příchutě v miskách (kečup, hořčice, máslo, ...)

Překvapení – nabobtnalé kuličky (dávají se místo vody do vázy) a mezi nimi na dně uložená koruna, kterou musí děti poslepu vytáhnout ven. K této činnosti musí mít každý na ruku tenké ochranné rukavice.

Za splnění každého skalpíka je odměna v podobě malé perličky, nebo skleněné kuličky. Na tyto kuličky děti dostanou na začátku tábora ručně šité malé pytlíčky se šňůrkou na stáhnutí, které si mohou po skončení tábora nechat, stejně jako kuličky.

Skalpíci jsou dobrovolní, pouze stezky odvahy by se měli účastnit všichni členové tábora, kvůli dalšímu pokračování programu. Je potřeba podpisů všech účastníků, jinak není možné pokračovat dál v putování. Stezku odvahy budou děti procházet ve dvojicích.

Příloha č. 10: Obětní průvod k závěrečné mši svaté

V obětním průvodu jsou postupně přinášeny dary. K jednotlivým darům se čtou následující komentáře:

Svíce

Přinášíme Ti, pane, svíci, která je znamením Božího světla. Prozařuje srdce mnoha lidí a zahání temnotu.

Pomáhej nám, ať tomuto světlu dokážeme otevřít i naše srdce.

Kříž

Přinášíme Ti, Pane, kříž. Je symbolem vyznání naší víry a znamením lásky a vykoupení. Každý z nás má doma nějaký kříž, ale ne každý si uvědomuje, co znamená.

Nedovol, aby tomu tak bylo.

Růženec

Přinášíme Ti, Pane, i tento růženec. Je to symbol modlitby. Modlitby, kterou chválíme svou nebeskou maminku – Pannu Marii.

Dej, abychom se růženec dokázali modlit upřímně a s láskou, a nebrali ho jen jako korálky navlečené na šňůrce.

Písmo svaté

Neseme Ti, Pane, i toto Písmo svaté. Není to obyčejná kniha. Je to kniha zákonů a ustanovení, kterými se máme řídit. Jsou ale chvíle, kdy se nám to nedaří.

Pomáhej nám, ať se snažíme žít podle tvých slov.

Srdce

Neseme, Pane, také toto srdce. Je plné lásky k Tobě. Víme, že nás máš rád. Chceme Ti tímto srdcem říct, že i my Tě máme rádi.

Chleba

Přinášíme Ti, Pane, tento chléb. Je naším základním pokrmem. Často jsme vybíráví v jídle a nejsme spokojeni, s tím, co máme.

Pomáhej nám, ať si vážíme každého kousku jídla a dokážeme za jídlo děkovat a o jídlo se rozdělit.

Chleba a víno

Pane, přinášíme Ti, chléb a víno, které se při mši svaté stanou Tvým tělem a Tvou krví. Tyto proměněné dary nám pak ve svatém přijímání podáváš, abychom se účastnili Tvé hostiny.

Dej, ať tyto dary přijímáme vždy s úctou a otevřeným srdcem.

Mapa

Přinášíme Ti, Pane, také tuto mapu. Byla po celý tábor směrnicí, která nás vedla k cíli.

Prosíme, ukazuj nám směr našeho života. Chceme doputovat až k Tobě.

Šípy

Neseme Ti, Pane, také tyto šípy. Celý týden jsme se snažili, abychom je získali. Museli jsme táhnout za jeden provaz, a také něco obětovat. Ale s Tvojí pomocí jsme to zvládli. Děkujeme Ti.

Vlajky

Neseme Ti, Pane, tyto 4 vlajky, které jsme společně vytvořili. Jsou znamením naší společné práce a tvořivosti. Díky těmto vlajkám se kmeny Navahové, Valapajové, Delavarové a Irokézové museli společně domlouvat a radit.

Dej, Pane, ať nás v životě spojuje mnoho společných prací a ať děláme vše ke Tvé chvále.

Příloha č. 11: Otče náš – rozhovor

Otče náš, jenž si na nebesích...

Ano prosím?

Nerušit, modlím se!

Ale ty jsi mě volal.

Koho že jsem volal? Já nikoho nevolal, jen se tu jen modlím, tak mi do toho laskavě nekecej: „Otče náš, jenž si na nebesích...“

Vidíš, zase jsi mne volal. Udělal jsi to znova.

Co že jsem udělal?

Volal jsi mě. Řekl jsi: „Otče náš, jenž si na nebesích.“ Tady jsem, co chceš?

Ale co blbneš, vždyť já nic nechci, říkám svoji ranní modlitbu. Odjakživa to takhle po ránu dělám. „Otče náš...“

A proč to vlastně říkáš, když nikoho nevoláš a nic nechceš?

...no, prostě mi to dělá dobře. Když se pomodlím, mám takový dobrý pocit, víš? Jenda nepříjemná povinnost je pro dnešek za mnou. Pocit dobře vykonané práce, to znáš, ne?

Tak dobře, pokračuj.

Posvět' se jméno tvé...

Počkej, jak to myslíš?

A čím jako?

Tím, „Posvět' se jméno tvé...“

To znamená...no prostě...to znamená...nevím, co to vlastně znamená. To je hrůza. Jak to mám vědět! To je prostě taková modlitba. Co to může znamenat? To bych tady rád věděl! To ty náhodou nevíš?

To znamená, že chceš, aby všichni lidi poznali mou svatost.

Hm, to má svou logiku, to uznávám. To by mne ve snu nenapadlo. „Posvět' se jméno tvé“ ...No, to by bylo fakt dobré. Ale nezlob se, musím popojet, rozumíš, nestíhám: „Přijď království tvé, buď vůle tvá, jako v nebi, tak i na zemi.“

To myslíš vážně?

No jasně, proč ne?

A co tím myslíš?

Myslím tím prostě – že by bylo dobré, kdybys řídil všechno tady dole, tak, jako to řídíš tam nahoře.

A chceš, abych řídil i tebe?

Počkej, počkej. Já přece do kostela chodím, to sis doufám všimnul. A především jsem byl ještě na biblické hodině a tuhle jsem se modlil růženec, tak nevím, co bys ještě chtěl...

To není to, na co se tě ptám. Co tvoje budoucnost – povolání, kariéra? Co tvůj volný čas a prázdniny? Co tvoje známosti? Co tvoje žádostivost? Tvoje zlost? A co tvůj pomlouvačný jazyk, kdo ho řídil? Víš, že s tím máš dost potíže. A pak, jak si užíváš svoje peníze? Všechno jen pro sebe. A jaké knihy čteš? Kam chodíš a na co se díváš?...Do toho všeho zatím u tebe nesmím mluvit, to přece víš ty sám...

Hele, hele, přestaň mi vyčítat. Jsem stejně dobrý jako kdokoliv jiný u nás v kostele.

Promiň, myslel jsem, že jsi prosil, aby se stala má vůle. Aby se mohla moje vůle díť, musí začít u těch, kteří ji opravdu hledají, kdo o to doslova prostí – jako například dneska ty.

No, dobře. Já vím, že nejsem dokonalý, že mám svoje slabší stránky...Když o tom tak mluvíš, napadají mne i další věci...

Však mne také...

Nikdy jsem o tom nepřemýšlel, až teď – ale opravdu s některými těmi věcmi bych chtěl přestat. Víš, někdy si připadám jako otrok, jako by mi někdo dal na krk ohlávku a táhnul mě někam, kam nechci...byl bych rád vysvobozen.

Výborně, konečně se k něčemu dostáváme. Budeme spolupracovat: Ty a Já. Neboj se, spolu můžeme dosáhnout vítězství. To jsem rád, že jsi sebral odvalu, jsem na tebe hrdý.

Nezlob se, ale podívej, už opravdu potřebuji skončit. Tohle trvá o moc déle, než obvykle. „Chléb náš ve zdejší dej nám dnes...“

Tobě? Ty bys potřeboval spíš nějaký postík, ne? Tak jako tak máš nadváhu.

Tak to už přestává všechno. Já tu konám svědomitě svou náboženskou povinnost a ty si ze mne děláš legraci? Že jsem se to toho vůbec pouštěl! Že jsem si radši nepustil hned po ránu rádio jako jindy, mohlo by to být bez problémů. Jo, to jsem tady slyšel, že modlitbou prý člověk získá vnitřní pokoj!!! Takhle rozhozený jsem dávno nebyl.

To víš. Modlitba je nebezpečná věc. Opravdu, může u tebe ledacos změnit. I převrátit vzhůru nohama – a to je to, co se ti pokouším objasnit. Volal jsi mě a teď jsem tady. Ted' už s tím nic nenaděláš. Tak jen pokračuj v modlitbě. Ta další část mě velice zajímá.

Ách jo.

No, pokračuj.

Bojím se.

Bojíš se? Čeho?

Protože vím, co mi řekneš.

Zkus to a uvidíš.

„Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům.“

Tak jak je to s Honzou?

No právě, věděl jsem, že to připomeneš. Ale on mě pomluvil. A ošidil mne o peníze.

Je to pokrytec a lhář. A já přísahal jsem, že se mu pomstím.

A co tvoje modlitba, co jsi v ní řekl?

Já to tak nemyslel.

Dobře, jsi alespoň upřímný. Ale to není žádná legrace, nosit tu hořkost pořád v sobě, vid'?

To není, ale jen co si s ním vyrovnám účty, bude lépe. Mám dost dobrý plán, nech to na mě. Já mu to spočítám, že se bude divit. To si za rámeček nedá! Přece na sobě nenechám štípat dříví, ne?

Nebude ti potom lépe, bude ti hůř, věř mi. Odplata není nikdy sladká. Rozmysli si to. Jsi teď nešťastný a rozervaný, ale já to všechno mohu změnit.

Můžeš? A jak?

Odpusť Honzovi, pak odpustím já tobě. Potom nenávisť a hořkost i hříchy už budou jen Honzovým problémem, ne tvým. Možná přijdeš o ty peníze – ale znovu získáš pokoj v srdci.

Ale, Pane, nezlob se, já prostě NECHCI Honzovi odpustit. Zkusme něco jiného, můžu třeba chodit denně na mši až do konce prázdnin, nebo se už nikdy nebudu dívat na Dallas, ale tohle po mě nechtěj.

Pak ani já nemohu odpustit tobě.

...Máš pravdu. Vždyť já vím...Žiji už pár měsíců jako přiotrávený tou hořkostí. (pauza, vzdech) Tak dobře, odpouštím mu. Prosím tě, abys mu požehnal. Pomoz mu nalézt správnou cestu v životě, Pane...Musí být vlastně strašně nešťastný,...když na to tak myslím. Nějak mu pomoz.

Tak, konečně! Sláva! Jak se cítíš?

Hm, kupodivu dobře, o moc lépe. Jakoby ze mne něco spadlo. Fakt, cítím se ohromně.

Vidíš, tak si myslím, že poprvé po dlouhé době nepůjdeš večer spát s neklidem v srdci, možná, že nebudeš také tak unavený.

Pořád jsem na to musel myslet.

Tak už nemusíš. Ale ještě jsme neskončili modlitbu, vid'? Tak pokračuj.

Ano. „*Neuved' nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.*“

Výborně, to jsem právě udělal. Jen ty nechod' tam, kde jsi vystavován pokušení.

Co tím myslíš?

Měl bys například změnit některé přátele a známosti. Někteří z tvých takzvaných přátel tě moc ovlivňují. Než se najdeš, zapletou tě do špatných věcí. Nedej se oklamat. Říkají, že je to legrace, ale pro tebe by to byla zkáza. Nepoužívej mne jako svoje zadní vrátka.

Tomu nerozumím.

Ale rozumíš. Udělal jsi to už mnohokrát. Byl jsi přistižen ve špatné situaci, dostal ses do těžkostí a pak ses utíkal ke mně: „Pane, pomoz mi z toho, - a slibuji ti, že už to nikdy neudělám.“

Ano, stydím se, opravdu se stydím.

A za co třeba?

No, třeba jak mne ta drbna Kropáčková viděla vycházet z hospody. Řekl jsem totiž máti, že se půjdu poradit Pepovi s matikou. Vzpomínám si, že jsem řekl: „Pane, prosím tě, dej, ať neřekne matce, kde jsem byl a slibuji, že budu každou neděli v kostele.“

Ona to tvé matce neřekla, ale ty jsi svůj slib nesplnil, vid'?

Je mi to líto, Pane, opravdu. Až do dneška jsem si myslel, že ranní modlitba bohatě stačí. Nikdy jsem nečekal, že by ses mi takhle ozval. Vůbec mě nenapadlo, že bys to pokaždé poslouchal.

Tak už dokonči svou modlitbu.

Neboť tvé je království i moc i sláva na věky. Amen.

Víš, co by mě oslavilo? Co by mi udělalo skutečnou radost?

Nevím, ale rád bych to věděl. Ted' bych ti opravdu chtěl udělat radost. Vidím, jak by bylo dobré, vzít tě vážně.

A právě tím jsi odpověděl na moji otázku.

Odpověděl? A jak?

Ano, protože to, co by mě oslavilo – to je mít takové lidi, jako jsi ty – ted' po našem rozhovoru. Takové, kteří by mne měli rádi, počítali se mnou a následovali mě. Ted'

vyšly najevo některé tvé hříchy a byly odklizeny z cesty. Nejde ani vyjádřit slovy, co všechno můžeme spolu teď udělat.

Pane, dej se do toho – udělej ze mě něco – já ti pomohu! Chci to. Chci být tvoje dítě.

A prosím tě, dej se do toho ještě dnes!

Příloha č. 12: Jídelníček

	Snídaně	Oběd	Svačina	Večeře
PONDĚLÍ	X	X	Buchty	Buchty
ÚTERÝ	Chléb se šunkou, zelenina, čaj	Zeleninová polévka, brambory s masem	Buchty	Špekáčky, chléb
STŘEDA	Chléb s marmeládou, kakao, čaj	Čočková polévka, Francouzské brambory	Rohlík s jogurtem	Chléb ve vajíčku
ČTVRTEK	Chléb s rybí pomazánkou, zelenina, čaj	Cibulačka, brambory s cuketou	Sušenka, jablko	Krupice
PÁTEK	Chléb s Nutelou, čaj	Bramboračka, žemlovka	Pudink	Rýžový nákyp
SOBOTA	Chléb se sýrem	Gulášová polévka, zapékané těstoviny	Rohlík s medem	Hostina
NEDĚLE	Vánočka s marmeládou, kakao, čaj	Vývar, brambory, kuře	Sušenky, ovoce, chléb s tím, co zbude	X

Během dne bude na stole k dispozici chléb, sušenky, ovoce a pití. Děti se tak mohou kdykoliv přijít posilnit mimo jídelníček.

Změna jídelníčku vyhrazena.

Příloha č. 13: Hlavní táborová legenda

Apačská žena nalezla amulet lesních Elewarů.

Zářící noc Esta trznila Elewany vlnou šípů.

Elewané ctili hodnotu štěstí.

Estar snila tlivě, šálivý indián pronásledoval udatné, hledající lesk Estařina daru.

Estar, já trpím Elewantským poselstvím od dávných věků.

A štěstí i Mohykánův kámen a Mohykánův erb, naleznete Estařin mír.

Zurčivý pramen rostl a vyvolával úlevu.

Opodál postává zdatný strom, svalnatý býk omládl. Vkroč pod supí skálu. Buď zdrav Mohykáne, tvé poselství tě povede dál na náročné cestě, po níž ses vydal. Vezmi si vše potřebné a vydej se na cestu pokání. Slunce zapadalo za vysoký hřeben. Hory i širý kraj tonuly v měkkém světle. Bylo to líbezné tiché místo v těchto chvílích. V šelestu byly slyšet nejrůznější tóny. Po západu slunce otevření svitku k daru Estar tě přivede. Odhod' svou masku a vydej se na cestu.

Odpověď, kterou hledáš, najdeš v prvních písmenech slov tohoto poselství.

Ať vzkvétá země Mohykánů. Pokoj tobě!!!!!!

TAJENKA:

AŽ NALEZNETE VŠECH ŠEST ŠÍPŮ, HLEDEJTE POD VAŠÍM KAMENEM ZPRÁVU.

Zpráva je pouze v první části tajenky, ostatní slouží pouze jako klam.

Vedoucí musí dětem dávat písmenka tak, aby skládaly část zepředu, část zezadu a část uprostřed. Je třeba také odhalovat tajenku tak, aby všechny skupinky na tom byly částečně vyrovnaně, aby všichni vyluštili zprávu přibližně stejně. Nesmí se stát, že jedna ze skupinek zjistí tajenku již někdy v půlce týdne.

Je to celkem 924 bodů (písmenek).

Denně dávat skupinkám cca 176 bodů. Vedoucí dá dětem body klasicky do tabulky hodnocení a pak si vedoucí své skupinky vyberou tabulky legendy a písmenka jim tam dopíší. Pak jim tabulku vrátí.

Níže příkládám tabulku s legendou. Tabulka má zmenšené rozměry. Pro účely tábora je vhodnější zvětšit tabulku do plné velikosti papíru formátu A4.

A	P	A	Č	S	K	Á	Ž	E	N	A	N	A	L	E	Z	L	A	A	M	U	L	E	T	L	E	S	N	Í	C	H	E	L	E	W	A	R	Ú	.		
Z	Á	Ř	Í	C	Í	N	O	C	E	S	T	A	R	T	R	Ý	Z	N	I	L	A	E	L	E	V	A	N	Y	V	L	N	O	U	Š	Í	P	Ú			
.	E	L	E	V	A	N	É	C	T	I	L	I	H	O	D	N	O	T	U	Š	T	Ě	S	T	Í	.	E	S	T	A	R	S	N	I	L	A	T	K		
L	I	V	Ě	,	Š	Á	L	I	V	Ý	I	N	D	I	Á	N	P	R	O	N	Á	S	L	E	D	O	V	A	L	U	D	A	T	N	É	,	H	L	E	D
A	J	Í	C	E	L	E	S	K	E	S	T	A	Ř	I	N	A	D	A	R	U	.	E	S	T	A	R	,	J	Á	T	R	P	Í	M	E	L	E	W		
A	T	S	K	Ý	M	P	O	S	E	L	S	T	V	Í	M	O	D	D	Á	V	N	Ý	C	H	V	Ě	K	Ú	.	A	Š	T	Ě	S	T	Í	I			
M	O	H	Y	K	Á	N	Ů	V	K	Á	M	E	N	A	M	O	H	Y	K	Á	N	Ů	V	E	R	B	,	N	A	L	E	Z	N	E	T	E	E	S		
T	A	Ř	I	N	M	Í	R	.	Z	U	R	Č	I	V	Ý	P	R	A	M	E	N	R	O	S	T	L	A	V	Y	V	O	L	Á	V	A	L	Ú			
L	E	V	U	.	O	P	O	D	A	L	P	O	S	T	Á	V	Á	Z	D	A	T	N	Ý	S	T	R	O	M	,	S	V	A	L	N	A	T	Ý	B	Ý	
K	O	M	L	Á	D	L	.	V	K	R	O	Č	P	O	D	S	U	P	Í	S	K	Á	L	U	.	B	U	Ď	Z	D	R	Á	V	,	M	O	H	Y		
K	Á	N	E	,	T	V	É	P	O	S	E	L	S	T	V	Í	T	Ě	P	O	V	E	D	E	D	Á	L	N	A	N	Á	R	O	Č	N	É				
C	E	S	T	Ě	P	O		N	Í	Ž	S	S	E	S	V	Y	D	A	L	.	V	E	Z	M	I	S	I	V	Š	E	P	O	T	Ř	E	B	N	É		
A	V	Y	D	E	J	S	E	N	A	C	E	S	T	U	C	E	S	T	U	P	O	K	Á	N	Í	.	S	L	U	N	C	E	Z	A	P	A	D	A	L	O
Z	A	V	Y	S	O	K	Ý	H	Ř	E	B	E	N	.	H	O	R	Y	I	Š	I	R	Ý	K	R	A	J	T	O	N	U	L	Y	V				M		
Ě	K	K	É	M	S	V	Ě	T	L	E	.	B	Y	L	O	T	O	L	Í	B	E	Z	N	É	T	I	C	H	É	M	Í	S	T	O	V			T		
Ě	C	H	T	O	C	H	V	Í	L	Í	C	H	.	V	Š	E	L	E	S	T	U	B	Y	L	Y	S	L	Y	Š	E	T	N	E	J	R	Ů	Z	N		
Ě	J	Š	Í	T	Ó	N	Y	.	P	O	Z	Á	P	A	D	U	S	L	U	N	C	E	O	T	E	V	Ř	E	N	Í	S	V	I	T	K	U	K			
D	A	R	U	E	S	T	A	R	T	Ě	P	Ř	I	V	E	D	E	.	O	D	H	O	Ď	S	V	O	U	M	A	S	K	U	A	V	Y					
D	E	J	S	E	N	A	C	E	S	T	U	.	O	D	P	O	V	Ě	Ď	.	K	T	E	R	O	U	H	L	E	D	Á	Š	.	N	A	J	D	E	Š	
V	P	R	V	N	Í	C	H	P	Í	S	M	E	N	E	C	H	S	L	O	V	T	O	H	O	T	O	P	O	S	E	L	S	T	V	Í	!				
A	Ť	V	Z	K	V	Ě	T	Á	Z	E	M	Ě	M	O	H	Y	K	Á	N	Ů	.	P	O	K	O	J	T	O	B	Ě	!	!	!	!	!	!	!	!		

Příloha č. 14: Fénické písmo

										
alef vůl	beth dům	gimel velbloud	daleth dveře	he vrata	waw hák	zajin zbraň	heth	teth	jod ruka	kaf dlaň
										
lamed bodec	mem voda	nun had	samech ryba	ajin ako	pe ústa	sade	gof	reš hlava	sin zub	tau kříž

Příloha č. 15: Soupis pomůcek na každý den

PONDĚLÍ	<ul style="list-style-type: none">- Indiánské látky a oblečení na výzdobu, cedule s nápisem „Osada IŠI-TA-WAI“- Tábtorová hymna, tábtorová modlitba, tábtorový řád, skalpíci – napsané pověsit na zeď- Seznam dětí rozdělených do skupinek + názvy kmenů, modlitba ohně, indiánský příběh, delegace- Dřevo na oheň, louče, šíp s nápisem HORA, svíčka v loďce, truhla s mapou- Příběh indiánské delegace, čtyři prázdné tabulky pro legendu- Seznam činností pro hodnocení od dětí
ÚTERÝ	<ul style="list-style-type: none">- Převleky na hawaiskou rozcvičku- Obrázek srdce k duchovnímu okénku- Barevné fáborky z krepového papíru, provázek na pavučinu, šíp s nápisem LES- Seznam činností pro hodnocení od dětí
STŘEDA	<ul style="list-style-type: none">- Převleky na Aljašskou rozcvičku- Obrázek smutného obličeje k duchovnímu okénku- Luk, šípy a terč na lekce střelby- Šátky na zavázání očí, provaz, šíp s nápisem JEZERO- Louče a podpisový papír na stezku odvahy- Seznam činností pro hodnocení od dětí
ČTVRTEK	<ul style="list-style-type: none">- Lístky se jmény dětí pro Andělíčky- Obrázek kříže k duchovnímu okénku- Příběh o jezeru, zlaté kamínky, šíp s nápisem NEPŘÁTELSKÉ ÚZEMÍ- Seznam činností pro hodnocení od dětí
PÁTEK	<ul style="list-style-type: none">- Dřevo na oheň k ranní rozcvičce- Obrázek plamínku k duchovnímu okénku- Věta ve vesnici rozepsaná na šest papírků – 4x podle barev skupinek- Vyhaslý oheň a staří spící indiáni v lese, šíp s nápisem ÚDOLÍ- Seznam činností pro hodnocení od dětí
SOBOTA	<ul style="list-style-type: none">- Obrázek šipky zpět k duchovnímu okénku- Počítání bodů, diplomy, účastnické listy, odměny, tábtorová legenda- Zpráva rozepsaná na čtyři díly, na druhé straně slovo KLÍČ, velký klíč, truhlička s medailonky, šest šípů, pavučina z gázy, louče- Seznam činností pro hodnocení od dětí
NEDĚLE	<ul style="list-style-type: none">- Komentáře k obětnímu průvodu

Do dalších pomůcek pro každodenní použití lze zahrnout modlitební pomůcky (modlitební knížky, Bibli, svíčky, růžence, dřevěný kříž, zpěvníky, kytaru), pracovní materiál pro odpolední workshopy (materiály k ruční výrobě, látky, papír na pohlednice), kancelářské potřeby, látky, louče s náhradním olejem, zápalky a další tábtorové pomůcky.

Příloha č. 16: Podrobný popis táborových aktivit

PONDĚLÍ

Seznamovací hry:

MÁM ŠÍP

Motivace: protože se děti mezi sebou navzájem neznají, vyprovokujeme je k tomu, aby se seznámily a tak lépe pak spolupracovaly při různých činnostech a aktivitách. Poznají tak nové kamarády.

Cíl: seznámit děti mezi sebou a taky je poznat z pohledu vedoucích, vytvořit mezi nimi přátelské vztahy a na základě toho sestavit dobrý kolektiv pro práci, rozvoj spolupráce a komunikace mezi dětmi.

Délka trvání – 15 – 20 minut (může se obměňovat)

Pomůcky – šíp nebo klubičko nebo cokoliv na posílání mezi sebou

Popis – Děti se posadí na židle do kruhu tak, aby na sebe všichni viděli. Taky jeden z vedoucích si sedne mezi ně. Vysvětlí dětem to, že kdo má v ruce šíp, řekne ostatním své jméno, a které zvíře má nejradši. Jakmile to dořekne, pošle klubičko kamarádovi vedle a tak si jej pošlou všichni a všichni se představí. Místo zvířete se hra může obměnit na oblíbenou barvu, jídlo nebo ještě přidat místo bydliště.

Mokrý varianta: hra se hraje ve společenské místnosti na židličkách

BĚH KOLEM CHATY

Motivace: protože se děti mezi sebou navzájem neznají, vyprovokujeme je k tomu, aby se seznámily a tak lépe pak spolupracovaly při různých činnostech a aktivitách. Poznají tak nové kamarády.

Cíl: seznámit děti mezi sebou a taky je poznat z pohledu vedoucích, vytvořit mezi nimi přátelské vztahy a na základě toho sestavit dobrý kolektiv pro práci, rozvoj spolupráce a komunikace mezi dětmi.

Délka trvání: 45 minut

Pomůcky: pro každého A4 papír, propisky

Popis: Děti si vytvoří libovolné dvojice a v těchto dvojicích spolu musí běžet kolem chaty (vymezenou trasou). Při cestě si spolu povídají, seznamují a říkají si, co je baví, co se jim líbí, co mají rády. Po doběhnutí zpět do cíle se jeden druhému podepíše na papír. Poté si každý najde jinou dvojici a běží znovu.

Mokrý varianta: za nepříznivého počasí je možné hru obměnit tak, že místo běhu by se dvojice pohybovaly klidnou chůzí po místnosti

SOCIOMETRICKÉ ŘADY

Motivace: protože se děti mezi sebou navzájem neznají, vyprovokujeme je k tomu, aby se seznámily a tak lépe pak spolupracovaly při různých činnostech a aktivitách. Poznají tak nové kamarády.

Cíl: seznámit děti mezi sebou a taky je poznat z pohledu vedoucích, vytvořit mezi nimi přátelské vztahy a na základě toho sestavit dobrý kolektiv pro práci, rozvoj spolupráce a komunikace mezi dětmi.

Délka trvání: 30 minut

Pomůcky: nic není potřeba

Popis: Děti se rozmístí kdekoliv po louce a vedoucí bude určovat, podle čeho se seřadí do řady. Např.: podle velikosti, podle délky vlasů, podle abecedy, podle abecedy pozpátku, podle délky křestního jména apod. Alternativa hry může spočívat v tom, že se nebude tvořit jedna velká řada ze všech, ale na začátku vedoucí z dětí vytvoří libovolné skupinky a sociometrické řady budou tvořit ve skupinkách

Mokrý varianta: za nepříznivého počasí je možné hru hrát ve společenské místnosti.

ÚTERÝ

FÉNICKÁ ABECEDA

Motivace: protože staří indiáni překypovali znalostí mnoha jazyků, naskýtá se šance naučit se základy fénického jazyka

Cíl: předat dětem základy fénické abecedy, protáhnout je během a naučit je monitorovat prostor, ve kterém se při hře pohybují

Délka trvání: 1 hodina

Pomůcky: lano na vymezení prostoru v lese, lístečky podle barev skupinek a na nich číslo abecedy + 1 fénický znak, cedulky s čísly na záda dětí, kůly na označení 4 stanovišť skupinek

Popis: Uprostřed hracího území (v lese) je vymezené místo, kde má každá skupinka lístečky své barvy. Na nich je vždy písmeno abecedy + 1 fénický znak. Hráči mají na zádech cedulky s čísly. Jejich úkolem je nosit lístečky po jednom do svého stanoviště. Ta jsou na okraji hracího území – lesa. V lese jsou ale vedoucí, kteří se snaží přečíst čísla hráčů. Když vedoucí zavolá číslo hráče, ten musí odevzdat lísteček

(pokud ho má u sebe) a vrátit se na své stanoviště, odkud může hned vyrazit pro další lísteček. Pokud lístek nemá, musí se vrátit do stanoviště, tam napočítat do padesáti a poté může pokračovat ve hře. Vyhrává ta skupinka, která má nejvíce písmenek.

Mokrý varianta: v případě nepříznivého počasí se hra obmění tak, že do společenské místnosti se lístky položí rubem na stůl. Líce jednotlivých lístků však nejsou rozlišeny barvami skupinek, ale jsou stejné. Hráči jednotlivě chodí ke stolu a otáčejí lístky jako pexeso a berou si jen lístky své barvy. Vedoucí přitom už nezasahují. Tato hra by za mírného deštivého počasí mohla být zrealizována i v pláštěnkách. Pro vedoucí by tak bylo těžší číst čísla hráčů.

MALOVÁNÍ KAMENŮ

Motivace: protože každý kmen je něčím výjimečný a specifický, mají nyní děti ve skupinkách možnost vytvořit první společné dílo, které budou prezentovat před ostatními, a nikdo jim do toho nebude zasahovat – bude to jejich společná práce

Cíl: spolupráce a taktika při tvorbě za celou skupinu, rozvoj kreativity a tvoření v přírodě z přírodních materiálů (Land-art)

Délka trvání: 1 hodina a 15 minut (dodělávání přes týden)

Pomůcky: tempery, štětce, přírodní materiály (klacky, dřevo, mech, listy, kameny)

Popis: každý kmen si najde svůj kámen, který si pomaluje. Může si na něj napsat jméno kmene, nakreslit vlajku nebo indiánské obrazy. Tento kámen si pak každý kmen umístí na místo v přírodě, které si vybere a toto místo si podle svých společných představ a nápadů dozdobí. Udělá si k němu cestičku z mechu, vyčistí ji od listů nebo ohraničí šiškami.

Mokrý varianta: tato aktivita se venku provádí pouze za příznivého počasí. Před deštěm se pak kameny schovávají do chaty.

ODPOLEDNÍ WORSHOPY

Motivace: Pro své zkrášlení a vzhled každá indiánka určitě nepohrdne indiánskou čelenkou, náramkem nebo ozdobou na oblečení. Také každý indián jistě rád uvítá výrobu pořádného pytlíčku, nůše na nůž či jiné zbraně. Nyní je ta možnost si podobné věci vyrobit podle svého gusta. Z další nabídky se podává možnost poslat vlastnoručně vyrobenou pohlednici z tábora domů.

Cíl: rozvoj tvořivosti, kreativity a ručních dovedností, odreagování a vlastnoruční výroba

Délka trvání: 2 hodiny (doba odpoledního klidu)

Pomůcky: nejrůznější bavlnky, nitky, jehly, látky, korálky, papíry, mašličky, třásně, gumičky, koženky, ...

Popis: Během každého odpoledního volna bude pro děti připravena nabídka těchto aktivit, kterých se ve svém vlastním zájmu mohou účastnit. U každého workshopu bude jeden vedoucí, který bude dětem pomáhat s činnostmi a předvádět jim správný pracovní postup.

Mokrý varianta: Tyto činnosti se provádí buďto v tee-pee nebo ve společenské místnosti.

PRÁSKAČKA

Motivace: Zda si děti už někdy hrály na zvířata? Nyní mají příležitost stát se zvířetem a číhat.

Cíl: rozvoj pozornosti u dětí, všímavosti a postřehu, také obratnosti

Délka trvání: 45 minut – 1 hodina

Pomůcky: práskadlo (smotané množství novin do tuby olemované izolepou)

Popis: děti si sednou na zem, na podložky do kruhu a každý si vymyslí, jaké bude zvíře. Kočka, pes, králík, opice, žirafa, kráva, had apod. Vedoucí bude uprostřed. Nejdřív každý po jednom řekne, co je za zvíře. Všichni pozorně poslouchají a snaží se zapamatovat, jaká zvířata zde jsou. Hra spočívá v tom, že je jeden člověk uprostřed kruhu s práskadlem, a ten číhá. Někdo začne a řekne nějaké zvíře z kruhu. Třeba opice. Ten kdo je opice musí rychle říci další zvíře, dřív než ho ten uprostřed práskne po zádech nebo nohou. Takto se všichni musí soustředit, a jakmile uslyší svoje zvíře, musí rychle říct zvíře jiné. Pozor si však všichni musí dávat na to, aby neřekli zvíře, které je uprostřed kruhu. Kdo toto zvíře řekne nebo řekne své zvíře a nebo nestihne říct nic a dostane práskadlem, jde do kruhu místo toho, kdo tam byl doteď. A tak to jde pořád dokola. Je třeba dávat pozor na to, aby děti moc nepráskaly a hlavně ne po hlavě a taky na to, aby se nestalo, že některé zvířátko nebylo ještě ani jednou zmíněno.

MALOVÁNÍ VLAJEK

Motivace: Protože každý kmen už má svůj kámen, je třeba mít taky svou vlajku, kterou se budou kmeny prezentovat na různých výpravách.

Cíl: tvořivost, kreativita, spolupráce

Délka trvání: 30 minut

Pomůcky: 4 bílé látky ve tvaru vlajky, tyče, spony na upevnění na tyč, tempery, štětce, podložky z tvrdého papíru

Popis: Každý kmen dostane jednu bílou látku. Tu si pomaluje podle svých nápadů tak, aby prezentovala jejich kmen. Bude se malovat temperami. Plátno se dá na papírové podložky, aby barvy neprosáky na stůl. Po uschnutí se vlajky připevní na tyč.

Mokrý varianta: Za příznivého počasí je možné malovat na venkovních stolech, za nepříznivého ve společenské místnosti.

STŘEDA

OBŘÍ MALOVÁNÍ

Motivace: Děti nalákat tak, že ještě nikdy nemalovaly obrovský štětcem. Pak také, že když byly malé, rády kreslily po zdi. Teď budou mít tu možnost, akorát na velké papíry.

Cíl: spolupráce při tvorbě společné práce, rozvoj komunikace mezi sebou ve skupince + společný cíl

Délka trvání: 45 minut – 1 hodina

Pomůcky: 4 velké tvrdé papíry, 4 štětce připevněné na dlouhé tyči, temperové barvy pro každou skupinku, vodu, útržky papírů jako paleta

Popis: Na zeď fary nebo chaty se zvenku připevní velké papíry na rovnou plochu. Každá skupinka se postaví před jeden papír a dostane štětec připevněný na dlouhou tyč a barvičky s vodou. Jejich úkolem bude společně nakreslit indiánský obraz tak, že dlouhého štětce se při malování bude držet každý člen skupinky. Musí si tedy mezi sebou zvolit, kdo bude vepředu, nejbližší papíru, a kdo uprostřed a na konci. Musí si také vytvořit svou techniku a postup malování. Ale nikdo se nesmí ani na okamžik pustit dlouhého štětce. Také se musí domluvit, co budou kreslit. Na konci je třeba pořádná hygiena, protože děti budou celé zapatlané.

PROTI SOBĚ

Motivace: Protože indiáni byli bojovníci a uměli si vybojovat svá práva, je opět možnost probudit i v dětech tuto bojovnost

Cíl: pohyb po odpočinku, soustředěnost v terénu, snaha o bojovnost při hře

Délka trvání: 1 hodina

Pomůcky: množství lístků, 2 tyče na označení stanovišť

Popis: Hráči jsou rozděleni na 2 poloviny (2 a 2 skupinky). Jedna polovina hráčů (A) jde na jednu stranu lesa, druhá polovina (B) jde na druhou stranu lesa. Budou tedy proti sobě. Skupina A má u sebe lístečky (každý několik) a snaží se je propašovat na druhou stranu lesa (schovávají se, utíkají, domlouvají se na taktice apod.). Proti nim jde druhá skupina, která se jim lístky snaží vzít. Koho chytí, ten musí odevzdat lístek. Počítá se, kolik lístků zbylo skupině A. Potom se skupiny vymění – skupina B má lístky a skupina A jim je bere.

Mokrý varianta: při nepříznivém počasí by se hrála hra MĚSTEČKO PALERMO ve společenské místnosti

ČTVRTEK

LYŽE

Motivace: Protože indiáni nikdy nezažili sněh a pravé lyžování, je třeba je to naučit, aby si to vyzkoušeli

Cíl: rozvoj spolupráce, taktiky

Délka trvání: 45 minut

Pomůcky: dřevěné lyže (2 úzké desky) s provázky napředu, uprostřed a vzadu, lano na startovací čáru, 4 tyče na vymezení met

Popis: Skupiny se seřadí na startu a všichni členové skupiny si stoupnou na lyže. První, zadní a prostřední drží u pasu provázky, kterými budou lyže nadzvedávat. Úkolem je, aby se celá skupinka na jedné lyžích dostala až vymezené metě, kterou objede a vrátí se na lyžích zpět na start. Vyhrává skupinka, která bude zpátky na startu jako první.

Mokrý varianta: tato hra se dá hrát i v místnosti, ale trasa bude zkrácená a je třeba dát pozor na poničení podlahy od lyží

FAMFRPÁL

Motivace: Všichni kluci mají rádi fotbal. Proto je tady podobná hra jako fotbal, kterou mohou hrát i děvčata. Navíc je v ní přidán boj o „Zlatonku“. Motivací také může být vysoké bodové ohodnocení jak pro skupinu, tak pro jednotlivce.

Cíl: odreagování a protažení, týmová spolupráce, dodržování pravidel

Délka trvání: 1 hodina

Pomůcky: míč, 6 obručí, papkoule

Popis: na vymezeném hřišti jsou na obou stranách 3 kruhy různě vysoko. Slouží místo branek. Hráči jsou rozděleni na 2 týmy proti sobě. Hraje se s míčem. Úkolem hráčů je trefit se do kruhů protihráče a dávat tak branky (něco na způsob ragby). Za každou dobrou střelu jsou body pro mužstvo. Během hry do hřiště sem tam vběhne „Zlatonka“ (vedoucí), kterého musí 2 vybraní chytáci chytnout. Během hry se však ještě do hráčů trefují vedoucí papkoulema (papírové koule). Do koho se trefí, ten musí zůstat stát a napočítat do 10, poté může pokračovat ve hře. Hra končí chycením „Zlatonky“. Hru je vhodné vysoce obodovat.

Mokrý varianta: tuto hru je možné hrát i v dešti v pláštěnkách. Je škoda ji z programu vypustit.

ŠÁTKOVÁ HONIČKA

Motivace: Na to, aby indián dokázal odzbrojit protivníka, je potřeba řádného výcviku. Nyní je ta příležitost k nácviku ukořisťování zbraně nepřítele.

Cíl: odreagování, využití volného času, rozvoj pohotovosti, akce a soustředěnosti

Délka trvání: 30 – 45 minut

Pomůcky: šátky pro každého

Popis: Každý má za oblečením zastrčený šátek. Cílem je ukořistit co nejvíce šátků. Kdo má nejvíce šátků, vyhrává. Kdo nemá šátek, vypadává ze hry.

Mokrý varianta: hra, která jde hrát jak venku tak uvnitř chaty.

VÝROBA SVÍČEK

Motivace: Protože svíce může být znamením Božího světla a protože staří indiáni věřili ve Velkého Ducha, vyrobíme si i my svíci, aby nám pomáhalo její světlo prozářit naše srdce.

Cíl: rozvoj kreativity a tvořivé činnosti, výroba pomůcky k duchovnímu programu, rozvoj fantazie

Délka trvání: 30 – 40 minut

Pomůcky: čisté bílé sklenice různých velikostí, čajové svíčky, krepový papír různých barev, lepidlo Herkules

Popis: Pro děti nachystáme čisté bílé sklenice různé velikosti a množství krepového papíru různých barev. Kousky těchto papírů budou děti jednoduše lepit na sklenky těsně u sebe. Na dno sklenky se pak dá čajová svíčka a výsledným efektem bude krásně barevné světlo svíce.

Mokrý varianta: Tato činnost se může provádět v místnosti nebo v tee-pee.

VĚTY

Motivace: Každý správný indián musí mít dobrou paměť, dokázat si zapamatovat to, co uvidí

Cíl: procvičování paměti a zapamatování

Délka trvání: 1 hodina a 30 minut

Pomůcky: papíry, tužky, nastříhané věty, připínáčky

Popis: V lese na stromech jsou připevněné věty. Každá skupina má své stanoviště (s papírem a tužkou). Skupina má za úkol jít k jednomu stromu, na kterém je připevněná věta. Musí jít všichni pohromadě, musí na sebe čekat. Větu si zapamatují přesně – tzn. každou čárku, tečku, pomlčku. Společně pak běží ke svému stanovišti a jeden z nich větu zapíše na papír. Potom běží k jinému stromu s další větou. Když mají všechny věty, musí je poskládat tak, jak jdou po sobě, aby celý text dával smysl. Většinou je vhodné použít text z Bible. Hra je na rychlost, ale hodnotí se také přesnost zapsaných vět.

Mokrý varianta: Pro případ nepříznivého počasí je dobré rozstříhané věty zatavit, aby se nepromáčely. Lepší je však celou hru buď odložit na lepší počasí, nebo přesunout do chaty s tím, že by hra nebyla hodnocena za rychlost, ale pouze za přesnost vět. Také by k místům s větami chodili jednotlivci, ne celá skupina. Museli by se ale všichni vystřídat. Text by skupina sestavovala ve společenské místnosti a pro věty by chodili do 1. patra chaty nebo na verandu.

PÁTEK

NEMOCI

Motivace: Během výpravy se může stát cokoliv a každý indián se může nějak zranit. Nyní tady máme cvičení pro případ takové situace.

Cíl: spolupráce ve skupince, uvědomění si částí těla, daru života

Délka trvání: 45 minut

Pomůcky: šátky, obvazy, klacky, větve

Popis: Děti se s vedoucími dostanou na místo kousek od chaty (za louku, k lesu) a od tohoto místa se musí dostat zpět do chaty. Každý ve skupince však bude mít nemoc, se kterou musí tuto cestu absolvovat. Během celé trasy nesmí podvádět a stále jít pouze tak, jak mu nemoc dovolí. Musí si navzájem pomáhat. Pokud má někdo zlomenou nohu, hluchý člověk jej třeba podpírá. Kdo je slepý, může poslouchat,

kudy ho ostatní vedou. Vyhrává skupinka, která se jako první dostane k chatě bez podvádění. Příklad nemoci: němý člověk, zlomená ruka, chromý člověk, slepota, hluchota, zlomená noha o dvou berlích.

Mokrá varianta: Tuto hru je možné hrát i za mírné nepřízně počasí. Podmínky tak budou ztíženy a bude potřeba větší týmové práce.

SOBOTA

OTÁZKOVÁ HRA

Motivace – Protože každý dobrý křesťan je vzdělaný a má dobrý přehled, tak i my si procvičíme své znalosti a vědomosti. Taky si u toho zaběháme, takže se dětem nebude chtít spát.

Cíl – procvičení vědomostí a znalostí u dětí z události z Bible, protažení a rozhýbání

Délka trvání – 40min – 1h

Pomůcky – 4x vytisknuté otázky na papíru, Bible

Popis – nejdříve je třeba si připravit otázky. 15 – 20 otázek vymyslet z událostí z Bible. Například: Jak se jmenovala matka Pána Ježíše? Kolik dní se Ježíš postil na poušti? Kolik bylo apoštolů? Kdo postavil archu? Poté tyto otázky vytisknout 4x na papír a dát 4 vedoucím. Ti si sednou vedle sebe na kraj louky dál od sebe, aby nebylo slyšet, co se u nich děje. Na druhém konci louky nebo lesa se děti seřadí do 4 skupin, každá řada naproti svého vedoucího. Jakmile vedoucí zahájí hru, první děti ze skupinek se rozběhnou za svým vedoucím a ten jim položí první otázku. Když ví odpověď, odpoví, když ne, běží k nápovědě, kterou je hlavní vedoucí, který sedí na louce až za 4 vedoucími. Ten mu odpověď řekne a dítě ji běží říci svému vedoucímu. Pak teprve se dítě vrátí ke své skupince a může běžet další dítě. Vyhrává ta skupinka, která zodpoví všechny otázky jako první a je vzorně seřazená.

CHŘESTÝŠI

Motivace: Na dalekých vyprahlých savanách a prériích, kde žijí indiáni, žije mnoho chřestýšů, kteří jsou nebezpeční. Indiáni je loví, aby jim neuškodili jejich zvířata. Není to však jednoduché – najít a ulovit chřestýše.

Cíl: rozvoj spolupráce ve dvojici, podpora strategického myšlení

Délka trvání: 45 minut – 1 hodina

Pomůcky: 2 palice, 2 šátky, plechová krabička se špendlíky, aby chrastila

Popis: tuto hru hrají 3 hráči, ostatní sedí kolem a pozorují. Hráči jsou rozděleni na 2 lovce a 1 chřestýše. Chřestýš dostane krabičku a je umístěn někde ve vymezeném hracím poli. 2 lovci mají zavázané oči, dostanou palice, jako hledací nástroje. Jsou umístěni každý na jednu stranu hřiště a zatím o sobě nevědí a nevědí ani o chřestýši. Jakmile se hra spustí, lovci se poslepu, po hlase musí najít a přijít k sobě. Palice musí mít položené na rameni. Oba dohromady mají možnost pouze sedmi promáchnutí palicí u země tak, aby na délku palic případně zavadili o chřestýše. Záleží na nich, kolik promáchnutí během hry kdo učiní. Lovci si po chřestýši mohou vyžádat 3 zachrastění. Jakmile chřestýš zachrastí, může se z místa zachrastění posunout o tři kroky dál jakýmkoliv směrem. Jakmile se lovci přiblíží ke chřestýši, on se pak už nemůže nikde přemístit, pouze může rotovat kolem osy (odklonit se a přehnout, tak že jednu nohu bude mít stále na místě). Pokud lovci uloví chřestýše, hra končí a lovci vyhráli. Může se však stát, že chřestýš uloví lovce. To tak, pokud si lovci nebudou dávat pozor a půjdou dopředu a chřestýš je chytne za nohu. Vyhrál tak chřestýš. Může nastat ještě situace, že chřestýš uloví jen jednoho lovce. Pokud se tak stane a lovec je lapen, nesmi vykřiknout, ale přestane mluvit a vypadává ze hry. Jeho kolega, když už ho neslyší, pochopí, že zůstal sám a chřestýše se snaží ulovit sám. V dalším kole se hráči vystřídají. Hra je však natolik vtípná, že ti, kteří pozorují, se válí smíchy.

Mokrý varianta: zpívání s kytarou, písničky s ukazováním, volná zábava

PLÍŽENÍ

Motivace: Každý indián se umí plížit a využívá toho velmi často. Protože my jsme správní indiáni, umíme se také plížit.

Cíl: zvládat věci dělat v tichosti a s opatrností, rozvoj strategického myšlení a pohotovosti

Délka trvání: 30 minut

Pomůcky: totem (kúl), provázky, šátek

Popis: u totemu stojí strážce se zavázanýma očima – je slepý. Na totemu jsou ze všech stran přivázány provázky různě vysoko. Jednotlivci se snaží připlížit k totemu a jeden provázek rozvázat tak, aby je strážce neslyšel. Koho uslyší, počítá si trestný bod. Za nejméně trestných bodů – nejvíce hodnotných bodů. Strážce nevidí, ale poslouchá, z které strany se k němu někdo plíží.

Mokrý varianta: je možno hrát i ve větší místnosti

STRÁŽ NÁČELNÍKŮ

Motivace: Každý indiánský kmen měl vždy svého náčelníka, kterého si chránil. My máme také náčelníky. Umíme si je ubránit před nepřáteli?

Cíl: naučit se rychle rozhodovat, bojovat a bránit, rozvoj ostražitosti a spolupráce ve skupince

Délka trvání: 30 minut

Pomůcky: papkoule

Popis: dvě družstva jdou proti sobě a každé z nich si střeží svého náčelníka (zvolí si jednoho z družstva). Každý má papkoule a snaží se házet po cizím náčelníkovi. Přitom se snaží odchytnout papkoule letící na jejich náčelníka. Prohrává ta skupina, jejíž náčelník dostane papkouli.

Mokrý varianta: hra „NEJVĚTŠÍ SMÍCH“ – v místnosti sedí proti sobě 2 skupiny. Mezi nimi se hází velkou papírovou hrací kostkou. Skupina A reaguje na lichá čísla, skupina B na sudá. Předem dětem vysvětlit tato čísla. Vedoucí hodí kostkou, když padne liché číslo, skupina A se snaží co nejvíce smát a rozesmát, pomocí grimas skupinu B, která sedí s kamennými výrazy. Při hodu sudého čísla se směje skupina B. Kdo to nevydrží a zasměje se, vypadává. Skupiny se tak postupně rozpadají, až jsou proti sobě třeba jen 2 hráči.⁵²

⁵² ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her I – Hry v přírodě*.
ZAPLETAL, Miloš. *Velká encyklopedie her II – Hry v klubovně*.